

Izdaja zavod za gospodar-
sko propagando Domžale,
Ljubljanska 92 — Ureja
uredniški odbor — Odgo-
vorni urednik Milan Flerin
— Izhaja vsakega 15. v me-
secu — Ziro račun 5042-
3-252 — Cena 20 dinarjev
— Tiska tiskarna »Toneta
Tomšiča« v Ljubljani

Občinski

poročevalec

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA OBČINE DOMŽALE

Lokalizem ali družbeno prizadevanje

Hitri in dinamični razvoj družbenega sistema v Jugoslaviji prinaša s seboj kopic nasprotij, ki so včasih za preprostega človeka nerazumljiva, posebno še zaradi tega, ker se za to »firmo« dostikrat skrivajo tudi vse mogoče nepravilnosti. Praksa stalnega prilagajanja doseženi stopnji družbenega razvoja zahteva od občanov aktivno sodelovanje pri oblikovanju določene politike.

Poreformno obdobje je vsa ta nasprotja s se večjo ostrino postavilo v ospredje. Da je temu res tako, pričajo mnogi zbori volivcev, javne tribune in druge oblike političnega dela občanov. Dostikrat pa se zgodi, da na teh sestankih pride do ozkih lokalističnih zahtev, ki nimajo nič ali pa zelo malo skupnega z družbenimi hotenji. Posamezni občani ali skupine občanov določenih teritorijev postavljajo zahteve in pritiskajo na proračun občine tako, kot da je ta neizčrpen. Zaradi pomanjkljivosti, nepravilnosti in objektivnih nasprotij so taki pritiski tudi razumljivi. Nerazumljivo pa je, da se na nobenem takem sestanku ni porodila zahteva, da naj se izdela regionalni načrt razvoja občine. Take zahteve bi po vsej verjetnosti več pripomogle k nadaljnjemu razvoju ne samo občine, pač pa tudi celotne družbe. Strokovne službe skupščine občine in sama skupščina bi se na podlagi takih zahtev znašle v povsem novem položaju. Take zahteve bi jih postavile v položaj odgovornega pripravjalca in izvajalca programa. Največja usluga družbenemu razvoju pa bi bila ta, da bi se s takim načinom otrsali državno administrativnih spon in s tem krepili samoupravni sistem.

Praksa v naši občini je izločila mnogo tozadevne problematike. Lokalistične tendence in nerazumevanje graditve celotne družbe so zelo močne. Če vzamemo kot primer družbene centre, v katerih okvir spadajo kulturni domovi, športni objekti, otroško-varšvene ustanove, trgovine itd. opazimo, da je na našem področju zelo velika težnja po tem, da bi vsaka malo večja vas imela svoj kulturni dom, svoja športna igrišča itd. Vsa ta prizadevanja so sicer družbeno pogojena, vendar pa nerazumljiva glede na prakso v svetu, kjer imajo en družbeni center na 15 do 18 tisoč prebivalcev. V zvezi s tem nastopa tudi problem prioritete gradnje. Treba bi bilo namreč vzeti v obzir, da če se že gradi družbeni center, kaj graditi prej. Ali šolo, pa potem kulturni dom ali pa obratno. Vsa taka gradnja oz. izgradnja bi se morala odvijati po prej omenjenem regionalnem družbenem načrtu in v točno določenih rokih glede na materialne možnosti občine oziroma posameznega kraja.

Pritiski na črpanje občinskega proračuna izven programskih določil bodo, ozi-

roma morajo popolnoma odpasti. Posamezne krajevne skupnosti in posamezni občani pa bodo morali vložiti več truda v to, da za svoj teritorij po objektivnih merilih predlagajo skupščini in njenim strokovnim svetom program razvoja njihove skupnosti. Na podlagi teh programov bi občinska skupščina in njene službe morale izdelati že prej omenjeni regionalni program razvoja za vso občino.

Opisani primeri naj bi služili kot napotek za razmišljanje občanom, ki bodo to prečitali. Nikakor ne mislim s tem prispevkom onemogočiti javne polemike ali pa še celo negirati občanova prizadevanja v korist splošnih družbenih hotenj. Težnje, ki so opisane, so rezultat družbenih pretislovij, zaradi tega bi morali krajevni odbori SZDL kot organizirana politična sila na določenem teritoriju skrbeti za njihovo usklajevanje in odpravljanje takih in podobnih nasprotij.

Franc Gabrovšek

V novi dvorani v Domžalah bo od
29. aprila do 8. maja

DOMZALSKI MAJSKI SEJEM

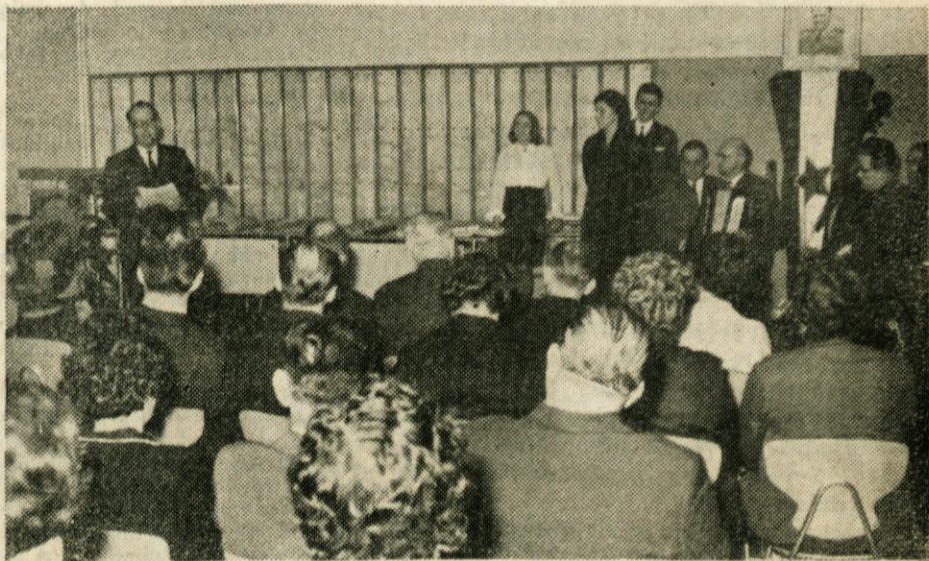
Seznam sodelujočih že sedaj
zagotavlja bogato izbiro potrošnega
blaga!

Zahtevamo, zahtevamo...

Zahtevamo novo šolo, zahtevamo vodovod, zahtevamo ureditev ceste, zahtevamo otroški vrtec, zahtevamo, zahtevamo...

Take ali drugačne zahteve se postavljajo na zbiorih občanov in drugih sestankih. Redki so sestanki, kjer se razpravlja o tem, kako ugoditi zahtevam, kako reševati posamezne zadeve. Največkrat prevlada mišljenje, da se morajo stvari reševati nekje drugje in da je treba biti samo dovolj glasen, pa se zahtevi ugoti.

Takšen, vse pogostejši, način pristopanja k reševanju zadev, omogoča nekaterim posameznikom ali ožjemu krogu ljudi, da se postavijo v vlogo javnega mnjenja, v vlogo »mi občani«. S tem se vsa razprava razvije v dialog med tistimi, ki zahtevajo in tistimi, ki dajejo. Pri tem so seveda najbolj uspešni tisti, ki so najbolj glasni, ki aktivirajo vse »pristojne činitelje« od družbeno-političnih organizacij do tiska in televizije. Po možnosti si je treba prizadevati, da zadevo označimo za politični problem; pri tem izbira sredstev ni važna: lahko lažemo, s prstom kažemo na tiste, ki (Nadaljevanje na 2. strani)

Predsednik občinske skupščine, tovariš Pogačnik čestita 25. občanom, katere je predsednik republike odlikoval za 20. obletnico osvoboditve

Financiranje skupnih potreb

Vzporedno z razvojem mest in mestnih naselij bi morala biti urejena tudi gradnja komunalnih naprav, ki naj omogoči zadovoljitev potreb prebivalstva po pitni vodi, električni energiji, kanalizaciji, cestah in drugih napravah za javni promet itd. Vse te komunalne dejavnosti so izredno pomembne, ker nudijo občanom tiste materialne dobrine, brez katerih ne bi moglo mesto obstajati. Obenem pa ugotavljamo, da je gradnja teh naprav izredno draga. Po splošnih ugotovitvah se šteje, da znašajo stroški komunalne gradnje okrog 30 % vrednosti zgrajenih stavb na teh zemljiščih.

Komunalne dejavnosti imajo torej značaj javnih služb, kar pomeni, da so dobrine, ki jih komunalne dejavnosti ustvarjajo tako pomembne za družbo, da morajo biti dostopne glede cene in, da se morajo nuditi vsem občanom pod enakimi pogoji.

Z ozirom na takšno pomembnost teh dobrin ni mogoče komunalnih dejavnosti v celoti prepustiti, da poslujejo po tako imenovanem načelu podjetniške rentabilnosti, po katerem naj bi skozi ceno svojih storitev prejele v celoti nadomestilo vseh stroškov dejavnosti in tudi še določeni znesek na račun razširitve svojega poslovanja. Družba posega v njihovo poslovanje bodisi s tem, da jim odobrava tarife (cene) storitev, bodisi da se neposredno vmešava v njihovo delo. V našem sistemu samoupravljanja je dopustno, da družba posega v poslovanje komunalnih organizacij in to le na tak način, da določa cene storitvam in to s pogojem, da družba obenem tem organizacijam zagotavlja razliko med dejansko in določeno ceno in pa še ustrezne zneske za tako imenovano razširjeno reprodukcijo.

(Nadaljevanje s 1. strani)

delajo (delajo napake) itd. — izbira sredstev je velika.

Zbori občanov in drugi sestanki, ki bi morali biti predvsem delovni dogovor, postajajo ponekod demonstrativna zborovanja, ki ustvarjajo napeto ozračje, odrivajo ob stran delavoljne ljudi in postavljajo v ospredje kričalice, kritikaste in podobne. Na drugi strani pa se isti ljudje poslužujejo tistih metod (osebnega posredovanja, odločanja v ožjem krogu itd.), ki jih javno napadajo.

Sedanji čas, čas gospodarske in družbene reforme, zahteva nadaljnji korak v razvoj samoupravljanja. Pojave izkoriščanja samoupravnih organov in javnega mnjenja za reševanje osebnih ali zelo nizkih interesov na škodo širših ali bolj perečih problemov, moramo ostro obsoditi. Seveda pa samo obsojanje ni dovolj. Prizadevati si moramo za čim večjo javnost ob reševanju družbenih zadev, za primerno dokumentacijo in utemeljene predloge in rešitve, za ustrezno organizacijo izvrševanja sprejetih nalog.

Razprave se bodo morale preusmeriti od želja in zahtev na razprave o programih, nalogah in načinih reševanja; predvsem pa se bodo morale želje in zahteve soočiti z možnostmi.

Iz tega izhaja, da je skrb družbe, da zagotavlja sredstva za komunalno gradnjo mestnih naselij. Od tod je tudi razumljivo veliko zanimanje občanov za ta vprašanja.

V naših pogojih financiranja splošnih družbenih potreb, ki se je doslej vršilo z več ali manj uspeha preko proračunov družbeno-političnih skupnosti (predvsem občinskih proračunov) komunalna gradnja ni bila sistematično urejena. Zaradi pomanjkanja sredstev v občinskih proračunih občine niso mogle zadovoljevati rastočih potreb po komunalnih napravah. Nagli proces koncentracije prebivalstva v večjih naseljih po osvoboditvi je še bolj zaostрил kritično stanje teh služb. To nas je pripeljalo do tega, da smo začeli resno premišľevati in iskati rešitev tega vprašanja. Nujno je bilo potrebno sistematično urediti način zbiranja sredstev, ki naj bi omogočila odpravo zaostalosti na tem področju, obenem pa naj bi se zagotovil vzporeden razvoj komunalnih dejavnosti skladno z rastjo in razvojem mest. Tako smo pred dvema letoma sprejeli predpise o prometu tako imenovanih komunalno opremljenih zemljišč. S tem predpisom se je breme komunalne gradnje prineslo na nove investitorje in to na ta način, da so se stroški komunalnega opremljanja zemljišč zaračunali v ceno gradbenega zemljišča. Toda ta način se ni uveljavil, ker je bilo ugotovljeno, da tako visoki stroški ni mogoče prevesti samo na tiste, ki nameravajo graditi.

In tako smo prišli do novega predloga, ki naj bi za daljši čas zagotovil sredstva za komunalno gradnjo. Ta predlog izhaja iz načela samofinanciranja, kar pomeni, da sredstva za komunalno gradnjo in komunalno dejavnost zagotavljajo neposredno vsi tisti občani, ki so zainteresirani na obstoju in razvoju komunalnih dejavnosti. Udeležba posameznikov pri zbiranju teh prispevkov pa naj bi se določala pa raz-

Vpliv kreditiranja na stabilizacijo našega gospodarstva

Veliko govorimo o stabilnosti gospodarstva, a le malo o činiteljih, ki na to stabilnost vplivajo. Omenjamo, da stabilnost zavisi od ravnotežja med denarnimi in blagovnimi skladi, da je potrebno obdržati relativno stalnost cen, ne zavedamo pa se, kakšno vlogo naj pri tem igra denarnokreditna politika.

Oglejmo si torej načine, kako lahko prav ta politika vpliva na stabilnost našega gospodarstva.

Osnovna naloga kreditne politike je v zagotavljanju zadostne količine nujno potrebnih denarnih sredstev za vzdrževanje likvidnega toka družbene reprodukcije. Samo ta naloga pa ni zadostna, kajti s kreditno politiko izvršuje banka tudi neposredni vpliv na obseg in strukturo proizvodnje, namenjene domačemu in tujemu trgu.

Vsakomur je znano, da ima banka za uredničenje teh svojih nalog dvoje vrst kreditov:

1. *Investicijske kredite*, katerih obseg je odvisen od raznih depozitov, izdanih obveznic, kreditnih skladov, prenesenih sredstev od ukinjenih družbenih investicijskih skladov in podobnih virov s splošno značilnostjo akumulacije. Za tovrstne kredite je značilno, da ne vplivajo na spremembo količine denarja v obtoku, z njimi le premeščamo že ustvarjeno vred-

ličnih merilih. Na prvem mestu naj bi se s postopnim usklajevanjem cen komunalnih storitev zagotovila možnost komunalnim organizacijam, da same ustvarjajo del sredstev za svojo razširjeno reprodukcijo. Del teh stroškov bi tako padel na potrošnike komunalnih dobrin. Nadaljnji del teh stroškov pa bi se razpodelil na vse člane interesne skupnosti, tj. prebivalce mestnih naselij, toda ne po potrošnji komunalnih dobrin, pač pa po drugih merilih. Naš odlok o tem komunalnem prispevku določa, da ta prispevek plačajo občani določenih mestnih naselij na neto stanovanjsko površino svojega stanovanja (10 din od m²). Na koncu ostane še obveznost neposrednih investorjev, da prispevajo tretji del k stroškom komunalne gradnje in sicer, kakor doslej, v ceni komunalno opremljenega zemljišča.

Ta sistem financiranja pa ne izključuje drugih možnih oblik zbiranja dodatnih sredstev v obliki krajevnega samoprispevka, prostovoljnega dela in delovnih akcij in seveda ne odpoveduje se tudi proračunskim dotacijam.

Naš občinski proračun je v mejah svojih sredstev do sedaj izločal nekaj sredstev za komunalne potrebe in je vodil različne akcije dodatnega zbiranja sredstev od delovnih in drugih organizacij in od občanov. Tudi kreditna sredstva komunalne banke je v precejšnji meri koristil v ta namen. Vsa tako zbrana sredstva so bila usmerjena v poseben sklad za negospodarske investicije, ki je nato opravil dokončno razdelitev sredstev za posamezne potrebe.

Spričo nastale nove situacije glede financiranja komunalnih potreb, kakor je zgoraj obrazloženo, se postavlja vprašanje tako imenovane objektivizacije meril za delitev morebitnih proračunskih sredstev, ki jih bo v bodoče proračun še dejal. Zato je upravni odbor sklada sprejel sklep, naj bi se v bodoče njegova sredstva odobraval samo kot udeležba, tj. s pogojem, če so zagotovljena tudi določena sredstva tiste interesne skupnosti, ki od sklada sredstva pričakuje ali zahteva.

nost na mesta, kjer je to vlaganje potrebno in koristno za nov napredek.

Seveda pa tudi taki krediti lahko močno vplivajo na stabilnost gospodarstva, to še posebej, če je struktura novih investicij usmerjena v novogradnje, ne pa tudi v specializacijo in modernizacijo že obstoječih objektov.

Čeprav je ta vidik posebno danes zelo aktualen, pa poizkusimo usmeriti naš pogled predvsem na področje kratkoročnega kreditiranja, ki ima to moč, da lahko neposredno spreminja stabilnost reprodukcije.

2. *Kratkoročne kredite* med katere prištevamo kredite za blagovni promet, kredite za določena dela, kredite za neenakomeren dotok dohodka in potrošniške kredite. Skupna značilnost te vrste kreditov je v tem, da ustvarjajo novo dodatno kupno moč, da mečejo v obtok dodatno količino denarja, ki ga zahteva stabilen tok gospodarstva.

Kreditna politika zasleduje potemtakem dvoje bistvenih ciljev:

— spreminja obseg in količino denarnih sredstev na trgu, s čimer seveda neposredno vpliva na ravnotežje gospodarstva,

— pospešuje preslab ali pa zavira prebujen razmah določenih vej gospodar-

stva, kar dosega z namensko kreditno politiko.

Seveda pa si ni moč zamisliti kreditiranja preko določenih meja; takšna zgrešena in napačna je tudi ona politika, ki kreditiranje sploh onemogoča. Obe namreč zavirata ali onemogočata — vsaka seveda s svojega vidika — ravnotežje v gospodarstvu.

Vsakdo razume, da pomeni preveliko kreditiranje pojav prekomerne količine denarja na trgu. V tem primeru je potrošnja nad mejami realnih možnosti; ker je denarja preveč, izgublja svojo »kupno moč«, potrošniki ga skušajo čim hitreje »zapravi« v želji, da bi se ga kar se da hitro znebili, sledi dodatna zahteva po novem kreditu, kajti »kdor se valja v kreditu — ta najbolje »živi«. Tudi zaviranju kreditiranja pripisujemo »grehe«, ki niso prav nič manjši od opisanih. Pomanjkanje ustrezne količine denarja na trgu rodi pojave, da potrošniki ne morejo kupiti blaga, ki ga je družba v tem obdobju proizvedla. Zaloge in rezerve se kopičijo preko normalno potrebnih meja, kar vse le povečuje nelikvidnost v gospodarstvu. Z druge strani pa denar pridobiva na vrednosti. Prav zaradi tega ga potrošniki še bolj ljubosumno čuvajo, v upanju seveda, da bo njegova vrednost iz dneva v dan naraščala. Denar izgublja na menjalni vrednosti in pridobiva na pojmu »blaga« ki si ga vsakdo želi in ga zato zadržuje. Takšna nelikvidnost povzroča zastoj v gospodarstvu in povzroča da proizvodne organizacije ne razpolagajo z zadostnimi sredstvi, da bi lahko organizirale nadaljevanje reprodukcije, kar je osnovni vzrok neprimernega krčenja proizvodnje, zmanjševanja osebnih dohodkov in cele verige posledic, ki pospešujejo že omenjeno nelikvidnost gospodarstva v dežeh. Razumljivo je torej, da mora biti kreditiranje v takšnih mejah, da onemogoča obe navedeni skrajnosti. Z drugimi besedami: Obseg kreditiranja mora biti takšen, da omogoča pravilno likvidnost gospodarstva. Kreditna politika lahko to nalogo sorazmerno enostavno rešuje, če so vzroki, ki naj formirajo dodatno kupno moč v kreditno-denarnem področju. Precej težja pa je naloga, če se pojavljajo ti vzroki na drugih področjih kot so na primer:

- davčna politika,
- plačilna bilanca,
- financiranje osebnega dohodka in podobno.

Bistveni komponenti kreditne politike sta torej v reguliranju obsega in pa strukture kreditov. Videli smo, da je obseg kreditov

bistvene važnosti za uravnavanje in vzdrževanje splošnega ravnotežja, struktura pa je odločilna pri urejanju selektivnosti ekonomske politike. Oba dela seveda ni moč ločiti in ločeno obravnavati. Spremenjenim pogojem odobravanja, ukinjanja ali pa odpiranja nove vrste kreditov, slede tudi ustrezne spremembe obsega teh kreditov.

Sedaj pa pogledimo, kakšna pa mora biti usmerjenost kreditne politike v sedanjem obdobju, se pravi v obdobju izvajanja gospodarske reforme.

Izhajamo iz osnovne ugotovitve, da področje kreditne politike ne sme predstavljati povečanja obstoječe kupne moči. Če namreč povečano splošno ekspanzijo gospodarske aktivnosti, ki nastaja zaradi investicij ter splošne in osebne potrošnje, še stimuliramo s kreditno ekspanzijo, postane takšno kreditiranje vzrok nestabilnosti v gospodarstvu. Kreditna politika lahko rodi ugodne rezultate le takrat, če je treba aktivirati nezadostno izkoriščene proizvodne faktorje, ali z drugimi besedami, če obstajajo nezadostno izkoriščene kapacitete, surovine in delovna sila. Vemo, da prav teh možnosti danes ni; da imamo premajhno proizvodnjo surovin, premalo ustreznih zalog, ki naj bi blažile neugodno situacijo, in da je nujno, da zmanjšamo deficit v plačilni bilanci. S povečanim kreditiranjem bi pa povzročili še dodaten pritisk domačega trga na blagovne sklade, ki jih usmerjamo v izvoz. To pa nujno povzroči padec izvoza ter nadaljnji pritisk na uvoz surovin in polizdelkov kar seveda nujno vodi k večanju že tako neugodne plačilne bilance. Vemo, da ima deficit v plačilni bilanci svoje meje. Prekoračenje le-teh povzroča nujne inflacijske pritiske na cene, s tem pa tudi vse druge pojave, karakteristične za nestabilne tržne odnose.

Kot drugo nam mora biti jasno, da je sedanja kreditna politika osnovni faktor, ki naj očuva in ohrani nanovpostavljene odnose med posameznimi vejami v našem gospodarstvu. Vemo, da je gospodarska reforma postavila nova razmerja med raznimi vejami naše proizvodnje. Tako se je občutno izboljšal položaj tistih vej, ki se ukvarjajo s proizvodnjo surovin in polizdelkov — tj. reprodukcijskega materiala, v katerem smo deficitni in ki smo ga morali v velikih količinah uvažati. Novi odnosi v teh panogah pa sprožijo pritiske ostalih vej, ki že ne spravijo odnose na stare kolesnice.

Na vseh področjih našega gospodarskega življenja, posebno pa še na področju kreditne politike moramo potemtakem upoštevati takšne ukrepe, ki bodo te tendence onemogočili in navajali gospodarske orga-

nizacije, da iščejo izhode iz težav ne v povečanju cen, pač pa v rasti produktivnosti dela, v specializaciji, integraciji in podobnih, po svetu poznanih sodobnih metodah.

Kreditni ukrepi v zadnjem času nosijo izrazito omejevalno oznako. To pomeni, da postopoma zmanjšujejo preveliko likvidnost in odvečno kupno moč kar vse skupaj ugodno vpliva na postavljene cilje naše reforme. Takšna kreditna politika bo seveda tudi v bodoče osnovna oblika našega kreditiranja.

Na splošno lahko trdimo, da mora tudi v bodočem obdobju naše reforme rast denarne mase zaostajati za rastjo gospodarske aktivnosti. To pa pomeni, da smejo kratkoročni krediti naraščati le v skladu z naraščanjem količine denarja v obtoku. Banke morajo odobravati kredite le na osnovi že proizvedenega blaga, kar pomeni, da bo mogoče odobravati pretežno le kredite za blagovni promet in pa kredite za nekatere zaloge blaga. Nikakor ne trdimo, da kreditov, ki naj bi stimulirali proizvodnjo, sploh ne bo. Lahko pa ugotovimo, da ne bo mogoče odobravati kreditov, ki bi se gibal izven meja obstoječih proizvodnih faktorjev. Določena odstopanja od tega načela bo mogoče upoštevati le za proizvodnjo, ki je namenjena izvozu in za proizvodnjo tistih poljedelskih proizvodov, ki jih domači trg dodatno potrebuje in zahteva.

Delovanje sedanjih ukrepov je sicer še kratkotrajno, kažejo pa se že rezultati, ki nas neposredno spodbujajo in hrabre. V zadnjih mesecih se je notranja potrošnja hitro zmanjševala, kar je pripomoglo k manjšanju neskladja med blagovnimi in denarnimi skladi. Nedvomno bodo torej omenjena načela tudi v bodoče ostala v veljavi. Pogoji in kriteriji pri odobravanju kreditov v sedanjem obdobju morajo torej omogočiti nujno (a ne preveliko) stopnjo likvidnosti za obnavljanje družbene reprodukcije; ne smejo pa predstavljati nov in dodaten vir kupne moči, s čimer bi povzročali nestabilnost in novo neuravnovešenost na trgu.

Za zaključek pa še to: sama kreditna politika še daleč ne more zagotoviti uspešnega usklajevanja odnosov v gospodarstvu. Za doseg tega cilja je potrebna koordinirana akcija kreditne politike s politiko delitve dohodka, politiko delitve osebnih dohodkov, politiko cen, plačilne bilance kot tudi drugih kategorij v nacionalnem gospodarstvu.

Le smotno usklajevanje in medsebojno dopolnjevanje vseh ekonomskih ukrepov lahko zagotovi uspešnost naše ekonomske politike, ki jo uveljavlja gospodarska reforma.

Cene Matičič

Obvestilo!

Cenjene kupce obveščamo, da so zlonamerne govorice, ki so se razširile po Domžalah in okolici v zadnjih treh tednih glede kraje nekaterih kupcev v Samopostrežni trgovini v Domžalah, neresnične.

Pri širjenju govoric se kolektiv ne čuti krivega.

Trgovsko podjetje »Napredek«

Zveza prijateljev mladine občine Domžale razpisuje natečaj za sprejem vzgojiteljev za letovanje v črkok počitniških kolonij v Izoli in Izlakah v času šolskih počitnic, tj. od 1. junija do 20. avgusta 1966 v dveh izmenah.

Pogoji:

srednja ali višja vzgojiteljska šola, pedagoška šola (ali absolvent te šole).

Prijave sprejema ZPM Domžale v pisarni skupščine občine Domžale, soba 11, do 15. maja 1966.

Cesta ni sprehajališče! Kljub številnim opozorilom mnogi še vedno hodijo po desni in s tem ogrožajo ne samo sebe, ampak tudi druge. HODITE PO LEVI STRANI CESTISCA!

Spoznanje, ki si ga velja zapomniti

O Cestnem podjetju Domžale, ki je bilo že mnogokrat predmet naše kritike, vemo pravzaprav zelo malo. Da bi vam lahko predstavil ta kolektiv, sem naprosil direktorja Hribarja, naj mi odgovori na nekaj vprašanj. Pogovor mi je razjasnil marsikaj doslej nepoznanega, zato vam ga posredujem tako, kot mi ga je uspelo zabeležiti. Vprašanja in odgovori so se nizali drugo za drugim takole:

Kdaj je bilo ustanovljeno cestno podjetje?

1. 1. 1965. Prej je bil Zavod za komunalno izgradnjo.

Kakšen ima predmet poslovanja ali preprosteje, kaj lahko dela vaše podjetje?

Registrirani smo za: vzdrževanje cest, mestnih ulic, za rekonstrukcije in novogradnje na cestah četrtega reda, izkoriščamo lahko gramoz in kamnolome, vršimo minerski servis itd.

Začudilo me je, zakaj minerski servis! Tov. Hribar je verjetno opazil moj začuden pogled, zato je nadaljeval.

»Minerski servis vršimo zato, ker imamo izprašanega minerja. Na cestah pa ni dovolj minerskega dela. Minerske usluge vršimo pri kopanju vodovodov, pri odkrivanju zemlje za opekarnstvo itd.«

Koliko vas je vseh zaposlenih pri Cestnem podjetju?

Prvega januarja nas je bilo zaposlenih 44, od tega 18 cestarjev, 1 nadzornik, 1 delovodja, 6 delavcev v kamnolomu, 4 strojniki, 1 miner, 4 šoferji, 2 mehanika in 5 uslužbencev. 2 cestarja pa delata po 3 ure dnevno. Poleti pa zaposlujemo tudi sezonsko delovno silo.

Kdo pa je ustanovitelj podjetja?

Občinska skupščina Domžale. **Katera dela ste opravljali v preteklem letu?**

51% vsega delovnega časa smo porabili za vzdrževanje cest. 49% vsega delovnega časa pa smo nudili usluge drugje.

Zakaj pa ste delali drugje, ko pa vendar naše ceste kar kličejo po popravilu?

Zelo radi delamo na področju naše občine, vendar le proti plačilu. Ker v preteklem letu ni bilo dovolj sredstev, smo nudili naše usluge drugje. Delali smo v Kamniku, na celo v Ptuj.

Ne gre mi v račun, da ni sredstev, saj je vendar bencin za 20 din dražji pri litru zato, da bi se vzdrževale ceste!

Res je, bencin je dražji, vendar le za vzdrževanje cest I., II. in III. reda. Ceste IV. reda, to je občinske ceste, pa morajo vzdrževati same občine. Pomeni torej, da je kvaliteta cest IV. reda odvisna od tega, koliko sredstev namenijo za vzdrževanje cest občani.

Ali so potem ceste IV. reda občinske?

Da in ne. Da, ker mora za sredstva skrbeti občina, ne pa, ker so bile ceste IV. reda v dolžini 155,2 km oz. 125 cest z od-

lokom občinske skupščine prenesene na naše podjetje kot osnovno sredstvo.

Torej, če prav pojmujem, so ceste IV. reda vaše osnovno sredstvo, ki ga dajete v uporabo občanom, od njih bi pa morali prejeti odškodnino za vzdrževanje cest?

Tako nekako, vendar občani ne plačujejo direktno nam odškodnine, pač pa se ta sredstva stekajo v občinski cestni sklad. Ker pa se v občinski cestni sklad nateče premalo sredstev, tudi naše podjetje ne more po željah občanov vzdrževati vseh cest. Verjemite, da je tudi v našem interesu vzdrževati ceste, ki so naše osnovno sredstvo. Vendar moramo biti za vzdrževanje plačani.

Torej na območju naše občine imamo 155,2 km cest... Tov. Hribar me je prekinil rekoč:

Ne, 155,2 km cest so le ceste, ki so naše osnovno sredstvo. Za te moramo zagotoviti, ustrezno sredstvom, cestno službo. Za 120,1 km občinskih cest IV. reda pa skrbje krajevne skupnosti. Skupno moramo, naše podjetje in krajevne skupnosti, na območju naše občine vzdrževati 258 cest v dolžini 275,3 km. Morda si to dolžino težko predstavljate. Naj vam pomagam. Vse ceste IV. reda v naši občini so tako dolge, kot je avto cesta Ljubljana — Zagreb tja in nazaj pa še nam ostane 5,3 km ceste.

Pri taki dolžini je razumljivo, da ni nikoli dovolj sredstev. Vendar mi povejte, zakaj upravljajo 133 cest krajevne skupnosti, in katere so te ceste?

Krajevnim skupnostim so dane te ceste na upravljanje zato, ker so bolj lokalnega značaja, niso tako obremenjene, ter ne potrebujejo tekočega vzdrževanja. Te ceste se vzdržujejo le dvakrat letno.

Ali so to tako imenovana vaška pota?

Da, to so tako imenovane vaške poti. Te poti nimajo prometnih znakov in ne odvodnjavanja. Za take ceste res laže skrbje krajevne skupnosti, ker jih bodo popravile takrat, ko se bodo pričele kvariti. Če bi jih hotelo popravljati naše podjetje, bi bilo težje. Za tako pot se cestarja ne izplača nastaviti. Lahko pa bi se tudi dogodilo, da bo bila cesta že močno razrita, predno bi prišla na vrsto za popravilo.

Potem bova vnaprej govorila samo o cestah, ki jih upravlja vaše podjetje? »Prav!«

Kot mi je delno poznano, imamo več vrst cest: asfaltne, makadamske itd.

Ali bi mi hoteli malce več povedati o tem?

Lahko. Od vseh 155,2 km cest, ki jih imamo v upravljanju, je: 4,5% ali 7,1 km asfaltnih cest, 2,8% ali 4,8 km protiprašno obdelanih cest,

92,7% ali 143,3 km je makadamskih oz. navadnih cest.

Od vseh makadamskih cest

Ni važno, da je delo samo opravljeno. Opravljeno mora biti strokovno! Na tem mestu so delavci zasuli jamo v cestišču z debelim prodrom, težki tovornjak pa je sprožil dva kamna v izložbeno okno, razbil steklo in povročil v trenutku za 100.000 S din škode. Zelo lahko bi se ji izognili!

pa je 54 km ali 38% bivših okrajnih cest III. reda. Te ceste pa so zelo obremenjene.

Da bi lažje presodili obremenjenost, naštejte prosim nekaj bivših okrajnih cest III. reda, ki jih sedaj upravlja vaše podjetje.

Ena teh cest je cesta Dob — Radomlje — Volčji potok. Po tej cesti vozijo kamioni les iz Crnega grabna v LIP Radomlje in v STOL Duplico. Druga taka cesta je cesta Lukovica — Moravče. Prav dobro veste, da se te ceste skoro vsak avtomobilist posluži, da bi se izognil cesti Zelodnik — Moravče. Dalje spada k tem cestam cesta Vir — Ihan.

Prekinil sem ga, Saj nima smisla, da mi naštejete vseh 54 kilometrov cest, ki so bile že objavljene v Občinskem poročevalcu.

Pomeniva se raje še o sredstvih. Ali vam sredstva za vzdrževanje zadostujejo?

Načelno sem vam že odgovoril, da ne zadostujejo.

Res je, vendar me zanima

bolj podrobno. Povejte mi, na primer, koliko stane vzdrževanje 1 km ceste?

V lanskem letu smo planirali stroške za 1 km bivše okrajne ceste III. reda 426.000 (starih) din, za ostale ceste pa 374.000 din.

Zakaj pa taka razlika v stroških?

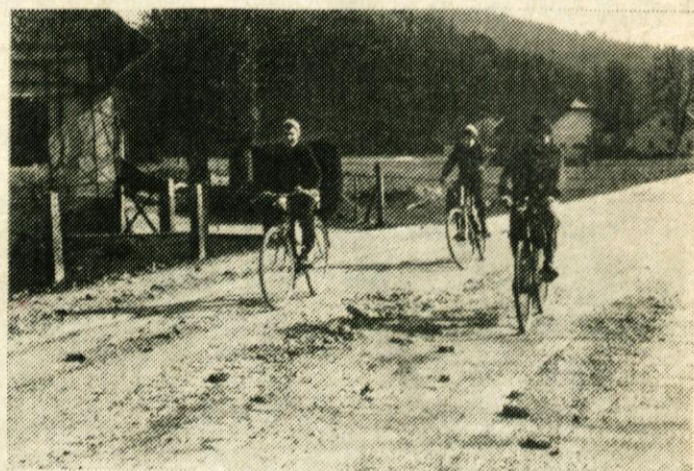
Zato, ker so bivše okrajne ceste III. reda bolj obremenjene in zahtevajo večje oskrbovanje. Na teh cestah pa je tudi veliko mostov.

Ali ste dobili zahtevana sredstva?

Ne. Za normalno vzdrževanje in oskrbovanje vseh 155,2 km cest smo po predračunu zahtevali od cestnega sklada 63 milijonov (starih) din. Dobili pa smo 33.728.000 din ali 57%, torej malce več kot polovico. Na km ceste smo dobili le 234.000 din!

Hudomušno sem pripomnil. Morda je pa to kar dovolj!

Mislite? Carovnij res ne znamo delati! Sicer pa, zakaj pa mora občina plačati Cestnemu

Ihanska cesta je bila jeseni na novo tlakovana, čeprav samo s plastjo za spodnji ustroj. Sedaj pa je že spet na mnogih mestih razkopana. Nujno je, da se poškodovana mesta popravijo in položi še zgornja plast asfalta, kajti sicer so bila tudi ta sredstva vložena nesmotno

podjetju Ljubljana za ceste III. reda, ki jih to vzdržuje, 600.000 din na km, kar je v lanskem letu zneslo 19 milijonov din. In dalje, zakaj lahko kamniško cestno podjetje prejme na 1 km ceste IV. reda 450.000 din!

Na mizi pred menoj so se pojavili uradni dokumenti, ki so dokazovali spregovorjene besede.

Kakšna dela pa vkalkulirate v kalkulacijo za vzdrževanje cest?

Svetu za komunalne zadeve dostavimo vsako leto predkalkulacijo. V tej predkalkulaciji je navedeno, koliko nameravamo v vsako cesto vgraditi gramoza, posipa, lužine, asfalta (če je cesta asfaltna), soli (če se pozimi posipa), stroški pluzenja itd.

Ker lansko leto niste dobili dovolj sredstev, kako pa ste porabili dobljena sredstva za vzdrževanje cest. Ali ste na vsako cesto navozili gramoza odobrenim sredstvom primerno, ali kako?

Ker sredstev ni bilo dovolj, smo se odločili, da bomo vzdrževali ceste tako, da bo čim manj škode. Ceste, ki so bolj obremenjene, smo bolj vzdrževali, manj pa stranske ceste. Tako smo za bivše okrajne ceste III. reda od 35 milijonov porabili kar 23 milijonov din. Dalje smo posvetili večjo pozornost vzdrževanju asfaltnih in protiprašno obdelanih cest. Na teh cestah smo vzdrževali: prometne znake, 9-krat smo jih posipali proti poledici, 5-krat smo jih orali itd. Označili smo na teh cestah sredino cestišča in prehode za pešce. Samo za barvo smo plačali 600.000 din.

Posebno pozornost pa smo morali zaradi prometa posvetiti nekaterim ulicam v Mengšu in Domžalah. Na Ulico talcev (od spomenika proti TOKO) smo npr. v letu 1964 navozili 166 m³ gramoza, v lanskem letu pa preko 200 m³. Ker je Ulica talcev dolga samo 799 m, pomeni, da znaša navoz gramoza na 1 km 250 m³, vkalkulirali pa smo za to ulico samo 50 m³ gramoza. Kljub trudu, ki smo ga vložili v Cesto talcev pa je zaradi obremenjenosti te ceste bilo slati obilo negodovanja.

Kako pa ste se pripravili na letošnjo zimo? Omeniti moram, da je ta služba že bila pohvaljena v Občinskem poročevalcu!

Res je, zimska služba je že bila pohvaljena. Vendar še nismo zadovoljni. Kljub naporom so se nam dogodili spodrslijaji, da ceste niso bile pravočasno zorane. Trudili pa se bomo, da bo spodrslijajev čim manj.

Ali ste čitali v Delu članek o sklepu zbora občanov na Viru, kjer je pisalo, da ceste vzdržujete slabo in da vam jih bo odvzela krajevna skupnost?

Da čitali smo o tem, pa tudi njihov dopis smo že dobili. Krajevna skupnost Vir je pripravljena prevzeti vse ceste razen ceste Dob — Radomlje — Volčji potok in ceste Vir — Ihan, obe cesti sta bivši okrajni cesti III.

reda, sta makadamski in zelo obremenjeni. Ostale ceste na območju krajevne skupnosti Vir — Dob pa so po obremenjenosti in dolžini take:

Obremenjenost	Vir m	Dob m	Skupaj m
I. vrste	3516	—	3.516
II. vrste	—	2000	2.000
III. vrste	420	6547	6.967
IV. vrste	9477	5120	14.597

Iz prednjega se jasno vidi, da se Viru izplača prevzeti ceste razen cest Dob — Količevo in Vir — Ihan, saj so ceste I. vrste asfaltirane in obnovljene, drugače pa imajo pretežno ceste IV. vrste, na katerih je najmanj stroškov.

Ali boste krajevni skupnosti Vir — Dob odstopili zahtevane ceste?

Ne! Ceste so naše osnovno sredstvo. Če pa se nam hoče ceste odvzeti, mora biti izpeljan celotni postopek, ne pa samo sklep zbora volivcev. Najprej pa se nam mora dokazati, da naše podjetje cest ne vzdržuje zaradi malomarnosti. Dokler pa za vzdrževanje ne bomo prejeli ustreznih sredstev, ni povoda za kakršenkoli sum, da ne bi hoteli vzdrževati cest. Naj vam to trditvev podkrepim še z dejstvom, da smo sposobni vzdrževati ceste. Saj imamo dovolj mehanizacije, ki pa jo zaposlujemo, kot sem že omenil, izven občine. V lanskem letu smo imeli preko 100 milijonov realizacije, vendar je izviralo iz dela na področju občine le za 35 milijonov ali za slabo tretjino. Ostalo pa smo zaslužili z delom v drugih občinah.

Cestno podjetje je nastalo iz bivšega komunalnega podjetja, katerega upravnik ste bili vi. Zanima me, ali so resnične govorice, da je bivše podjetje pobralo za 10 let grobovino (prispevek za grob na pokopališču). In ali je res, da ste imeli pri tem dobiček, ki pa ga niste odvedli 1. 1. 1965 krajevnim skupnostim, pač pa ste jim prepustili le pokopališča in kartoteke?

Od leta 1962 dalje, ko sem prevzel mesto upravnika komunalnega podjetja, smo za vsak grob pobirali grobovino za 10 let. Kot mi je znano, se je baje to pobiralo že prej, vendar o tem ni pri nas nobene evidence. Od leta 1962 dalje imamo o tem točno evidenco. Na račun teh govoric smo že imeli kontrolo, pa vam lahko postrežem s podatki.

V času od leta 1962 do 1. 1. 1965 je bila grobovina v nižinskem predelu 1000 din, v višinskem predelu pa 800 din za dobo 10 let.

Po letih so dohodki in izdatki izgledali takole:

Leto	Inkaso	Stroški	Primanjkljaj
1962	520.337	626.850	106.513
1963	221.878	439.373	227.495
1964	232.124	329.688	99.564
1. I. 1965	prevzele krajevne skupnosti		

Skupaj primanjkljaja 433.573

Kot vidite, skoraj polmilijonski primanjkljaj. Iz pietete do mrtvih bi morala razliko poravnati občinska skupščina. Žal, pa smo morali to razliko poravnati iz dohodka pri delih izven občine ali če hočete, iz naših osebnih dohodkov, ki bi bili po vsej upravičenosti lahko višji.

Verjemite mi, da kljub uradno dokazanim podatkom težko verjamem v gornjo izgubo. Namreč kako to, da lahko sedaj krajevne skupnosti urejujejo pokopališča brez izgube.

Zanje je dokaj lažje. Ko so s 1. 1. 1965 krajevne skupnosti prevzele pokopališča, je občinska skupščina s posebnim odlokom določila nove grobovine in sicer v nižinskih krajih 5000, v višinskih pa 3500 din. Ta 4 do 5-krat višja najemnina jim omogoča kritje stroškov. Kar preračunajva. Če bi bil naš inkaso leta 1964 štirikrat višji, bi znašal din 928.496, ob enakih stroških bi lahko imeli v letu 1964 598.808 din dobička ter pokrili vso izgubo za nazaj. Tako pa so verjetno člani krajevnih skupnosti preračunali po sedanjih cenah grobovino za nazaj in seveda prišli do zaključka, da nismo krajevnim skupnostim odstopili pobranih sredstev.

Najin pogovor je že skoro predolg. Vendar mislim, da lahko razčistiva še eno vprašanje. Kakšne so možnosti za

boljše vzdrževanje cest v letošnjem letu?

V letošnjem letu planiramo stroške vzdrževanja cest v višini 70 milijonov. Če nam bo odobrena ta vsota, bomo lahko vzdrževali ceste tako, da ne bo prigovorov. Planiramo celo, da bi lahko imeli na vsakih 5 km enega cestarja (doslej na 8,6 km). Ta sredstva bi se morala zagotoviti iz cestnega sklada. Po naših izračunih bo sklad letos dosegel to višino, saj so se takse povečale. V kalkulacijo smo šli s poprečnimi neto osebnimi dohodki 48.000 din. Zaposleni v industriji v naši občini pa so imeli lansko leto povprečne osebne dohodke že 54.201 din. Delo cestarja, šoferja, strojnika ali koga drugega v našem podjetju pa ni niti lahko niti prijetno.

Da, res je! Ni prijetno potovati vse ceste v dežju, snegu, vročini. Ni prijetno biti kamen spotike, če je cesta slaba. Res je, pa tudi, da tako kot marsikateri občan, pred pričetkom tega razgovora nisem tako mislil. Sedaj menim, da moramo dati priznanje tistim, ki se trudijo, mi koristniki cest pa se moramo vnaprej vprašati, koliko smo prispevali za boljše ceste? Zahtevamo torej lahko le toliko, kolikor plačamo in nič več! To je spoznanje, ki si ga velja zapomniti!

Slavko Matičič

Vloga SZDL v okviru krajevne skupnosti

Uveljavljanje krajevne samouprave zahteva med drugim tudi od krajevnega odbora SZDL ustrezno obliko in vsebino dela v okviru krajevne skupnosti. Da je temu res tako, ugotavljamo na Viru, kjer obstaja krajevna skupnost skupno za območje Vir—Dob in obrobna naselja. Znotraj območja pa obstajata dva krajevna odbora SZDL. Nobeden od njih v preteklem in letošnjem letu še ni našel ustreznih oblik sodelovanja s krajevnimi skupnostjo, kar je povsem objektivno pogojeno. Občinski odbor SZDL smatra, da je to začetek procesa, ki se bo glede na razvitost družbenega življenja pojavljal slej ko prej tudi v drugih krajevnih skupnostih. Člani krajevnih odborov SZDL Vir in Dob so že sami ugotovili, da je izhod iz opisane situacije v združevanju in zaokrožanju območij krajevnih odborov SZDL in istočasno ugotavljanje gravitacijskih mej med posameznimi skupnostmi. Za začetek bo verjetno na Viru prišlo do združitve krajevnih odborov SZDL Vir in Dob, kasneje pa bo ta združitev narekovala ustrezno tesnejše sodelovanje krajevnega odbora SZDL (združenega)

in sveta krajevne skupnosti Vir—Dob. Ta primer smo vzeli za začetek razprave o ponovnem določanju gravitacijskih območij krajevnih skupnosti in krajevnih odborov SZDL z namenom, da na konkretnem primeru pokažemo, v katero smer se razvija v občini Domžale lokalna samouprava. Zavedamo se, da bo potrebno za določitev natančnejše smeri razvoja proučiti delo vseh krajevnih odborov SZDL in vseh svetov krajevnih skupnosti, ker si pri analiziranju tega procesa ne smemo dovoliti nobene pavšalne ocene. Zato ta članek nima nobenih pretenzij, da bi podal oceno razvoja lokalne samouprave, ampak smo z njim želeli obvestiti javnost o konkretni akciji krajevnih odborov SZDL Vir in Dob, ki sta prva občutila, da se v družbenem življenju znotraj krajevnih skupnosti poraja nova kvaliteta v obliki tesnega sodelovanja med SZDL in sveti krajevnih skupnosti.

V tej smeri bo začel razpravo tudi občinski odbor SZDL na prihodnji seji, kjer bo poskušal izdelati načela za postopno združevanje tistih krajevnih odborov SZDL, ki delujejo v eni krajevni skupnosti. Vendar je to združevanje povezano tudi z vlogo SZDL, ki je trenutno na terenu še premalo pojasnjena. O teh problemih bo občinski odbor SZDL pred sprejemom konkretnih sklepov organiziral široko javno razpravo po krajevnih skupnostih.

Kaj nam zagotavlja zakon o gozdovih

Spolni družbeni in gospodarski interesi narekujejo ukrepe, ki naj bi v zasebnih gozdovih uvedli tako gospodarjenje, da bi zagotovilo zaščito splošno družbenih koristi, to je trajnost gozdne proizvodnje s stalnim dotokom lesa na tržišče ter koristi, ki izhajajo iz širšega značaja gozdov, tj. v vodno gospodarskem, rekreacijskem, klimatskem in turističnem pomenu.

Velika lastniška razdrobljenost gozdnih površin, ki je značilna za Slovenijo, je prav gotovo narekovala ureditev odnosov do gospodarjenja z gozdovi. V ta namen je v novem zakonu o gozdovih sprejeto načelo delitve gozdnih površin v Sloveniji na 17 gozdnogospodarskih območij, ki jih je določil Izvršni svet Skupščine SR Slovenije po predhodnem soglasju prizadetih občinskih skupščin. Gozdnogospodarsko območje predstavlja gravitacijsko, naravno zaokroženo celoto in obsega družbene in tiste gozdove, na katerih je lastniška pravica (zasebni gozdovi). Na enem gozdnogospodarskem območju pa naj prevzame vse gozdove v gospodarjenje le ena gozdnogospodarska organizacija. V ureditvenih načrtih, ki bodo izdelani po gozdnogospodarskih območjih, bo podana tudi ekonomska osnova za pospeševanje proizvodnje, biološkega izboljšanja stanja gozdov, tehnične opremljenosti, gradnje gozdnih cest in razvoj lesne industrije na osnovi razpoložljivih količin lesnih sortimentov. Načrti bodo usklajeni z drugimi regionalnimi načrti, tako da bodo obravnavali pomen gozdov pri oblikovanju

pokrajine, njihovo zaščitno nalogo in pomen za turizem, lovstvo ter rekreacijo.

Gospodarski organizaciji, ki bo prevzela gospodarjenje z gozdovi, bodo vsekakor določene obsežne naloge pri temeljitnem načrtovanju in predvsem doslednem izvajanju določil, zato, da bi bila zagotovljena neprekinjena gozdna proizvodnja ob istočasnem dvigu prirastka lesa na že obstoječih lesnih zalogah. Razumljivo je, da bo potrebno mnogo več kakor doslej vračati v gozdove — osnova pa bo dana le močni, organizirani gospodarski enoti na osnovi kompleksnih gospodarskih načrtov.

Svet za kmetijstvo in gozdarstvo in tudi odborniki občinske skupščine Domžale so na svoji redni seji dne 28. I. 1966 sprejeli sklep, da se gozdovi na območju SO Domžale priključijo k IV. ljubljanskemu gozdnogospodarskemu območju, katerega je prevzelo v gospodarjenje Gozdno gospodarstvo Ljubljana. S tem je gospodarska organizacija prevzela tudi vse obveznosti po določilih zakona o gozdovih — zato bi si podrobneje ogledali stanje zasebnih gozdov na našem območju, kakor tudi pravice, katere so nam bile tako pogosto tudi napačno prikazane. Na območju SO Domžale obstaja lastniška pravica na 9263 ha gozdnih površin, ki so zajete v gozdnogospodarskih enotah Mengeš, Domžale in Moravče. Za vse gozdne površine so že sedaj izdelani gozdnogospodarski načrti, iz katerih je razvidna tudi struktura posestnikov z ozirom na površine posesti.

Površine	do 1 ha	1—2 ha	2—5 ha	5—10 ha	10—15 ha	15—20 ha
Posestnikov	1148	527	749	359	109	36
Površine nad 20 ha						
Posestnikov	36					

Z ozirom na predvideni letni posek je ugotovljeno, da seka vsako leto:

Kubni metri	do 1 m ³	2—5 m ³	6—10 m ³	11—20 m ³	21—30 m ³
Posestnikov	789	1012	409	340	153

Po nepopolnih podatkih ankete, ki jo je v letu 1961 izdelal gozdni obrat pri KZ Domžale, je bilo ugotovljeno, da je

Površina zaposlenih posestnikov	do 1 ha	1—3 ha	3—5 ha	nad 5 ha
	245	201	68	36

Istočasno je bilo ugotovljeno, da 1235 ali 46 % gozdnih posestnikov nima lastne delovne sile za dela v gozdovih. Slednje torej upravičeno prištevamo med uživalce gozdne rente.

Podobne podatke bi lahko prikazale tudi analize pri drugih občinah na območju Slovenije — dovolj pa naj bo že samo skromno pojasnilo, da je 70 % vseh gozdnih površin zasebna lastnina.

Ko govorimo o novem zakonu o gozdovih, o prevzemu gospo-

darjenja z zasebnimi gozdovi po gozdnogospodarskih organizacijah, moramo posebno poudariti, da s tem lastniška pravica je in bo ostala nedotaknjena, želimo pa doseči le boljše gospodarjenje, ki naj prinese koristi lastniku gozda, gospodarski organizaciji pri načrtnem pospeševanju proizvodnje in nazadnje celi družbi pri načrtnem, nemotenem preskrbovanju z lesnimi sortimenti. Premislimo vsak pri sebi in si odgovorimo: Ali ni že sedaj gospodarska or-

ganizacija odkazovala drevja za posek? Kdo je pogozdoval naše gozdne in tudi negozdne površine? Ali sem jaz nabavil sadike? Kdo je negoval pomlajeno gozdno površino? Kdo je projektiral in prispeval sredstva za zgraditev ceste v Spodnjo Jelšo, na Lipovec, do Spodnje in Zgoranje Javoršice, do Češnjic, na Koreno, Vrh — kdo je zgradil mostove v Krašnji, Zlatenku, v Trnjava, Češnjicah itd.? Bodimo odkriti in priznajmo si, da so to že do sedaj v precejšnji meri urejali tudi gozdarji, ki so v mnogih primerih tudi odpremili naše lesne sortimente tja, kjer so jih smotrno porabili za varno delo v rudniku, za celulozo ali razrezali in pri izvozu končnih ali polizdelkov prispevali četrtino v naši zunanjetrgovinski bilanci?

Vsi vemo, prav gotovo pa najboljše gozdarji, da nam je odteklo mnogo lesa po nedovoljenih kanalih na škodo vse naše družbe, ki si je zamažala prizadevala zagotoviti razpoložljive količine lesa predelovalni industriji, ki zaradi neizpolnjenih obljub ni izpolnila predvidenih obveznosti. Vprašajmo pa se — kdo pa je proizvajalec, kdo je pravzaprav družba? Saj to smo mi vsi, vsi enako odgovorni do družbe — do samega sebe!

Praktično nam zakon o gozdovih prinaša spremembe le pri končni fazi gozdne proizvodnje, to je pri doslednem usmerjanju lesnih sortimentov tja, kjer bodo najbolj smotrno in pametno izkoriščeni; bistvene spremembe so v odnosih med gospodarsko organizacijo in kmetom — lastnikom gozdov, ki bo s pravico samoupravljalca v delovni enoti soodločal o vprašanih gozdarjenju v zasebnih gozdovih, pri načrtovanju vseh del v zasebnih gozdovih — torej spremembe, s katerimi bo zagotovljen kmečkemu prebivalstvu trajen vir dohodkov, saj jim bo gospodarska organizacija dolžna nuditi poleg cene za les na panju tudi enako plačilo za enoto izvršenega dela, ki ga zagotavlja drugim članom svoje delovne skupnosti. Gotovo ima novi zakon namen pospeševati kmetijsko proizvodnjo in preprečiti še nadaljnji beg delovne sile s kmečkih gospodarstev.

Delovne organizacije, ki so prevzele gozdove v gospodarjenje, so že predložile pristojnim občinskim skupščinam v razpravo osnutke svojih osnovnih samoupravnih aktov — statutov, s katerimi je med drugimi določili predlagano, da se v okviru poslovnih enot podjetja volijo predstavniki v svete proizvajalcev, delavske svete poslovnih enot — obratov in delavske svete podjetja.

Na osnovi gozdnogospodarskih načrtov so lastniki gozdov priglasi sečnjo, za kar so vlagali prošnje na občino. Po novih določilih bo predloge za posek sestavila gospodarska organizaci-

ja, na zborih volivcev pa bodo lastniki gozdov o tem tudi razpravljali.

Po uredbi o prispevkih za gozdni sklad je bila določena pavšalna oprostitve v višini 4000 dinarjev vsem lastnikom, katerim je kmetijstvo glavni in edini vir dohodkov. Ob večjih popravilih ali novi gradnji je vsak posestnik za oprostitve prispevka moral vložiti posebno prošnjo na občinsko skupščino. V primeru, da je za gradnjo potreboval rezan les, pa je moral vložiti tudi prošnjo za to dovoljenje. Pri navedenem načinu poslovanja je lastnik gozda, ki je gradil, moral vložiti najmanj dve prošnji, preden je bil upravičen do brezplačne uporabe lesa za lastne potrebe.

Na sejah Sveta za kmetijstvo in gozdarstvo pri skupščini občine Domžale je bilo v preteklih letih precej razprav o količini tehničnega lesa za tekoče potrebe pri malih popravilih. Mnenja so bila deljena, vendar je tudi občinska skupščina sprejela sklep, da je nujno potrebno za tekoča popravila vsako leto vsaj 1 m³ tehničnega lesa. Po osnutku pravilnika o pravicah in dolžnostih lastnikov gozdov je občinska skupščina na seji obeh zborov 28. I. 1966 potrdila predlog GG Ljubljana o količini lesa za lastno uporabo v naslednjem:

Posestniki, ki gospodarijo na 0—3 ha obdelovalne zemlje, bodo lahko koristili 0,5 m³ tehničnega lesa iglavcev ali listavcev in 8 prm drv;

— na površini 3—10 ha obdelovalne zemlje 1 m³ tehničnega lesa iglavcev ali listavcev in 12 prm drv;

— na obdelovalnih površinah nad 10 ha 2 m³ tehničnega lesa iglavcev ali listavcev in 16 prm drv;

— za vsa večja vzdrževalna dela, za katera bo dobil lastnik gozda gradbeno ali adaptacijsko soglasje in bo sečnja v njegovih gozdovih predvidena, bo vsakdo lahko uporabil po potrebi tudi ves posekani les za svoje potrebe;

— za vsa večja vzdrževalna dela, za katera ne izdaja občinska skupščina posebnih dovoljenj, pa bodo potrebe in upravičenost zapisniško ugotovili pristojni člani gospodarske organizacije — samoupravni organi pa bodo na osnovi letnih razpravljali in po pravilnikih odobrili količine lesa, ki so nujno potrebne za določeno vrsto del;

— že pri odkazilu za sečnjo bodo člani delovne skupnosti sklepali z lastniki gozdov dogovore o vrstah del, ki jih bodo le-ti opravili v svojih gozdovih in se dogovorili tudi za čas izvršitve del, o željah in potrebah za lastne sortimente, ki jih bodo potrebovali za svoje kmetijsko gospodarstvo;

— po izvršeni sečnji bodo gozdarji les premerili pri panju in istočasno ločili in označili les za domačo uporabo po želji lastnika in temu izstavili dokazilo o prevzemu lesa;

— pravilno označen les za lastno uporabo in potrdilo gozdarja bo istočasno služilo tudi za razrez tega lesa;

— po določilih zakona o gozdovih so uknjeni gozdni skladi pri občinskih skupščinah, istočasno pa je ustanovljen sklad za biološko amortizacijo pri gospodarski organizaciji, kjer se bodo stekali prispevki od prodanega lesa iz gozdov, na katerih je lastniška pravica. Vsekakor se bo način obračunavanja dokaj po-

enostavil, saj bo prispevek v sklad odštet od odkupne cene;

— cene lesnih sortimentov bodo določene na osnovi cene lesa na panju, ki predstavlja lastninski delež, po vrednostnih razredih, le-tim pa bo prištet vrednost vloženega dela po istih merilih, ki veljajo za člane delovne skupnosti. Izvršni svet pri Skupščini SR Slovenije je že predpisal najnižje cene lesa na panju, ki znašajo: Cene bodo predhodno obravnavali zbori volivcev, dokončno

pa jih bodo potrdili samoupravni organi.

Vsekakor narekuje novi zakon o gozdovih velike obveznosti lastnikom gozdov in gospo-

darskim organizacijam, ki jih bomo lahko reševali le z medsebojnim razumevanjem in sodelovanjem.

Vredn. razred gozda	Les iglavcev in hlodovine listavcev kl. F, L, K, I	Drugi tehnični les iglavcev	Drva listavcev
I.	2800	1300	650
II.	2770	1100	520
III.	2640	900	390
IV.	2510	700	260
V.	2380	500	130
VI.	2150	300	—

Volitve predstavnikov lastnikov gozdov v samoupravne organe gozdnega gospodarstva

Na osnovi določil zakona o gozdovih SRS je delavski svet Gozdnega obrata Domžale na svojem 9. rednem zasedanju dne 23. februarja sprejel sklep, da se bodo izvršile volitve predstavnikov lastnikov gozdov — kmetov v svet lastnikov gozdov in delavski svet Gozdnega obrata Domžale 19. marca 1966

na naslednjih voliščih:

Volišče	Volivci iz naselij
Rova	Rova, Ziče, Zagorica, Dolenje, Jasen, Kolovec
Radomlje	Radomlje, Hudo, Skrijančevo, Homec, Nožice, Preserje
Dob	Dob, Vir, Podrečje, Brezovica, Gorjuša, Turnišče, Čemšenik, Količevo
Krtina	Krtina, Škocjan, Studenec, Brezje, Zeje, Rača, Račni vrh
Domžale	Domžale, Študa, Zg. Jarše, Sr. Jarše, Bišče, Mala Loka, Pšata, Dragomelj, Zaboršt

Loka	Loka, Dobeno
Trzin	Trzin, Depalavas
Moravče	Moravče, Mošenik, Ples, Zg. Dobrava, Drtija, Sp. Dobrava, Češnjice, Gorica, Negastrn, Hrastje, Zalog, Limbarska gora, Dole
Peče	Peče, Križate, Zg. Koseze, Preterž, Gora pri Pečah, Hleve, Tlačnica, Hrastnik
Vrhopolje	Vrhopolje, Zg. Tustanj, Stegne, Zg. Javoršica, Sp. Javoršica, Sp. Tustanj, Trojica, Selo, Imenje, Dvorje, Košnje
Na Hribu	Dešen, Zerenk, Stancelaze, Katarija, Velika vas, Hrib, Zg. Preker, Zalog, Sp. Preker, Preterž
Ihan	Ihan, Brdo, Prelog, Selo, Goričica
Blagovica	Blagovica, Zlatenec, Podsmrečje, Vošče, Korpe, Zg. Loke, Prevoje, Gaberje, Vel. Jeltnik, Mali Jeltnik, Prilesje, Jelša
Cešnjice	Cešnjice, Selce, Lipa, Poljana
Trojane	Trojane, Završ, Zide, Jelševica, Hribi
Ožbolt	Ožbolt, Gorenje, Petelinjek, Podmilj, Lipa, Log, Suša, Bršlenovica, Javorje, Učak
Lukovica	Lukovica, Sentvid, Vrba, Videm, Čeplje, Prevoje, Rafolče, Straža, Vrhovlje, Trajava, Preserje, Sp. Koseze, Imenje, Gradišče
Krašnja	Krašnja, Koreno, Zirovše, Vrh, Kranje brdo, Sp. Loke, Kompolje
Zlato polje	Zlato polje, Mala Lašnja, Preserje, Trnovče, Podgora, Obriše, Brezovica
Mengeš	Mengeš, Topole, Pristava

Volitve bodo 19. marca 1966 od 7. do 16. ure. Vsi volilni upravičenci — lastniki gozdov bodo za volitve prejeli še posebne poimenske pozive.

Vse lastnike gozdov vabimo, da se volitev polnoštevilno udeležijo.

Naš razgovor z republiškim poslancem

Zadnji čas smo na različnih mestih v občini slišali pripombe na račun večine naših republiških in zveznih poslancev, češ saj jih niti ne poznamo, premalo se zanimajo za probleme naše občine in podobno.

Nedvomno je večina teh pripomb upravičenih, saj posebno naših zveznih poslancev (z eno izjemo) po izvolitvi sploh še nismo videli na občinski skupščini ali kje drugje. Ljudje zato upravičeno sprašujejo, čigavo mnenje zastopajo ti tovariši v republiški ali zvezni skupščini.

Na uredniškem odboru smo se zato odločili, da sprožimo pobudo za aktivnejše sodelovanje med poslanci in njihovimi volivci, za enkrat na straneh našega lista.

Tokrat je na nekaj vprašanj za naše bralce odgovoril poslanec gospodarskega zbora republiške skupščine tovariš Pavle Grandovec, diplomirani inženir strojništva, tehnični vodja »Mlinostroja« Domžale.

1. Kako ste se vživeli v delo skupščine kot novinec?

»Zaenkrat še nimam kakšnih večjih izkušenj kot poslanec in se še nisem tako aktivno vključil v delo zbora, kot bi se sicer lahko. Zbor je imel doslej 10

zasedanj, na katerih smo obravnavali aktualne gospodarske probleme naše republike ter sprejeli med drugim nekaj pomembnih zakonov, npr. zakon o gozdovih. Sodeloval sem tudi v delu posebnega pododbora, ki je za zbor pripravil gradivo o problemih nesreč pri delu. Obiskali smo precej podjetij, da smo si lažje ustvarili predstavo o teh izredno perečih vprašanjih.

2. Na račun poslancev smo zadnje čase slišali marsikatero pikro besedo. Kaj menite o stikih z volivci, oz. točneje z občinsko skupščino, ki vas je izvolila?

»Samokritično moram priznati, da doslej ti stiki res niso bili dobri. Tesnejše stike sem imel edino s predsednikom občinske skupščine in nekaterimi načelniki iz občinske uprave. Stalno me sicer vabijo na seje občinske skupščine, predlagam pa, da bi me vabili tudi na razne druge seje, recimo na seje sveta za industrijo, kmetijstvo in gozdarstvo ter na razna posvetovanja. Potem bi lahko uspešneje uveljavljal mnenja podjetij iz naše občine v svojem zboru.

3. Ali so podjetja doslej kdaj zahtevala od vas kot poslanca,

da sprožite določeno vprašanje v skupščini?

»Žal — nikoli, čeprav drugod to delajo.«

4. Morda bi lahko poslanci tesneje sodelovali z volivci in obratno tudi preko stolpcev našega lista?

»Nedvomno! Upam, da bomo poslej stalni gostje na straneh vašega lista.«

5. Ali redno berete naš list?

»Seveda. V podjetje stalno

dobivamo 50 izvodov, ki hitro poidejo, saj delavci radi berejo naš časopis.«

6. Imate kakšne pripombe glede vsebine lista?

»Več in pogostejše bi morali pisati o delu in problemih krajevnih skupnosti.«

Upamo, da bomo izpolnili to željo, obenem pa želimo, da bi poslanci odslej tesneje sodelovali z volivci — vsaj na straneh našega lista. Franci Gerbec

Pameten sklep

V januarski številki »Občinskega poročevalca« je bilo govora tudi o alkoholikih.

Planinsko društvo Domžale je že lansko leto sklenilo, da bo najodločneje nastopalo proti pijanosti in pijančevanju. Tako je gostom v domu na Veliki planini, ki pijejo alkohol čez mero, prepovedano še dajati alkoholne pijače. Zunanjim obiskovalcem, ki pridejo že pijani, pa je pre-

povedan vstop v dom oz. bivanje v njem.

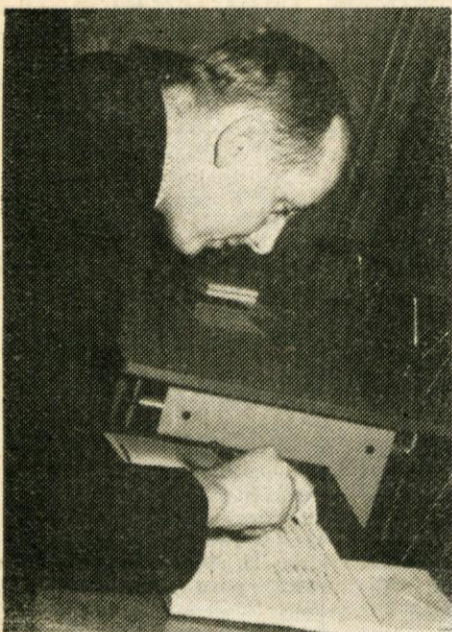
V planinski dom prihajajo gostje zato, da se v gorskem svetu odpočijejo in osvežijo. Pijani ljudje, na nesrečo zelo pogosto tudi mladina, so zato prava nadloga v domu in na planinah sploh.

Ukrep planinskega društva Domžale ščiti mirnega gosta in pravega planinca.

DOMŽALSKI MAJSKI SEJEM

bo od 29. aprila do 8. maja 1966

v novi dvorani komuna nega centra v Domžalah

Ob razdelitvi odlikovanj zaslužnim občanom je predsednik občinske skupščine čestital tudi našemu prvemu doktorju znanosti — domačinu, MIRU STIPLOVSKU, ki je ta visoki naslov dobil za uspešno opravljeno disertacijo s področja zgodovina delavskega gibanja

29 občanov je prejelo odlikovanja

Na predlog družbenih organizacij in delovnih skupnosti v občini Domžale je predsednik SFRJ ob 20. obletnici osvoboditve odlikoval naslednje zaslužne občane:

Red bratstva in edinstva s srebrnim vencem je prejela:

IVKOVIC roj. Kosirnik Marija, invalidska upokojenka, Vir

Red dela z zlatim vencem je prejel:

SINK Franc, upravnik Doma počitka v Mengšu

Red zasluge za narod s srebrno zvezdo so prejeli:

BERLOT Srečko, upokojeni ravnatelj osnovne šole v Moravčah

BEVK Francka, zaposlena v Papirnici Količevo

GORJUP Anton, pravnik, Mengeš
MARION Danica, profesorica na Višji gospodinski šoli Groblje

MERHAR Milan, predmetni učitelj na I. osnovni šoli Domžale

Red dela s srebrnim vencem so prejeli:

BLEJC Anton, upokojenec, Mengeš

BURGAR Andrej, direktor podjetja »Slamnik«, Mengeš

FAJDIGA Ivan, obratovodja v Toko Domžale (sedaj upokojenec)

GABRIJELCIC Venceslav, Invalidske delavnice »Zlato polje«, Domžale

KOTNIK Jože, Vir, Cojzova 4

KOVACIC Ela, predmetna učiteljica na Višji gospodinski šoli v Grobljah

TOMSIC Ivan, upokojenec, iz Mengša

Medaljo zasluge za narod sta prejela:

MERCUN Jože, Mengeš, Zadrugiška 9

UCAKAR Marjeta, upokojenka, z Vira

Medaljo dela so prejeli:

ALES Leopold, upokojenec, iz Topol 8

BRICELJ Pepca, delavka v tovarni Toko Domžale

CELEBIC Anica, učiteljica na I. osnovni šoli Domžale (sedaj v Kopru)

HRIBERNIK Vinko, zaposlen v tovarni Toko Domžale

KRAMBERGER Marija, predmetna učiteljica na VGS Groblje

KRŽAN Angelca, zaposlena v »Sončnici«, Domžale

POPOVIC Slavka, zaposlena v tovarni Toko Domžale

SANKOVIC Ivan, upokojenec z Vira

SKRLJ Amalija, socialna delavka pri KZSZ Lj. — podružnica Domžale

Vsem odlikovancem iskreno čestitamo!

Podmladek in mladina so svečano zaključili tekmovanje v krajevni skupnosti

Podmladek in mladina Rdečega križa osnovnih in strokovnih šol v občini Domžale sta imela zaključno proslavo preteklega leta. K tekmovanju se je prijavilo 16 organizacij. Komisija za podmladek in mladino pri občinskem odboru Rdečega križa Domžale je razpisala to tekmovanje na čast 20. obletnice osvoboditve Jugoslavije in v letu mednarodnega sodelovanja svetovne organizacije Rdečega križa.

Program je obsegal povečano skrb za mlade ljudi in tudi njihovo odgovornost za humane odnose, za tepšo in higiensko podobo njihove okolice, za zdravo življenje, za navajanje na stalno zdravstveno in socialno izobraževanje in skrb za socialno ogroženo mladino, stare ljudi, invalide ter podobno.

V času tekmovanja je bilo zbrancega: 52 ton odpadnega železa, papirja in tekstilnih vlaken, vrednosti 500.000 S din; 2184 steklenic v vrednosti 39.580 S din; 3500 ur je bilo uporabljenih za olepševanje, čiščenje šol, domov, parkov, naselij in okolice spomenikov padlih borcev, v vrednosti 498.500 S din.

Nabranih je bilo 7639 kg borovnic, svežih, suhih gob, bezgovega, šipkovega, lipovega čaja in sadnih sokov v vrednosti 975.000 S din; 1947 kg raznih plo-

dov za šolske mlečne kuhinje, v vrednosti 345.000 S din; 301 ura je bila porabljena za pomoč starim in invalidom pri sekanju drv, donosu hrane iz trgovin, čiščenju in pospravljanju domov, v vrednosti 45.000 S din; za poplavljenca je bilo zbranih 600.000 S din. Poleg tega so izvedli veliko število zdravstveno-vzgojnih predavanj, razrednih prireditev in konferenc, razstav, dopisov in razpečavali zdravstveno literaturo.

Za starčke v »Domu počitka« Mengeš je 70 podmladkarjev in mladine Rdečega križa osnovne šole Mengeš priredilo kulturno prireditev in jih obdarovalo z manjšimi darili. Ta primer je vreden vse pohvale in je lepa oblika razvijanja humanosti mladega človeka do starejših.

Na podlagi dostavljenih podatkov je komisija ocenila delo vsake tekmovalne organizacije in dodelila:

I. nagrado podmladku in mladini RK osnovne šole Dob, v vrednosti 10.000 S din, ki jo je podelil občinski odbor SZDL Domžale;

II. nagrado je prejel podmladek RK osnovne šole Sent-ožbolt v vrednosti 10.000 S din od občinskega odbora SZDL Domžale;

III. nagrado je prejel podmladek in mladina RK osnovne šole Radomlje v vrednosti 10.000 S din od občinskega odbora RK Domžale;

IV. nagrado je prejel podmladek RK osnovne šole Ihan

v vrednosti 10.000 S din od Turističnega društva Domžale;

V. nagrado je prejel podmladek in mladina RK osnovne šole Mengeš v znesku 10.000 S din od občinskega odbora RK Domžale;

VI. nagrado je prejel podmladek RK osnovne šole Homec v vrednosti 10.000 S din od občinskega odbora SZDL Domžale;

VII. nagrado je prejel podmladek RK osnovne šole Krašnja v vrednosti 5000 S din od občinskega sindikalnega sveta Domžale;

VIII. nagrado je prejel pod-

mladek RK osnovne šole Trzin, v vrednosti 5000 S din od občinskega sindikalnega sveta Domžale.

IX. in X. nagrado v vrednosti 1000 S din pa sta prejela podmladek in mladina RK I. osnovne šole Domžale in Moravče.

Glavni odbor Rdečega križa Slovenije pa je vsem tekmovalnim organizacijam razdelil pismene pohvale, 6 priznanj pa je dal aktivistom RK na šolah za uspešno in dolgoletno delo.

Na zaključni prireditvi so gojenci Glasbene šole Domžale, podmladek in mladina RK I. osnovne šole Radomlje, Mengeš, I. in II. osnovne šole Domžale izvedli še res lep in bogat kulturni program.

Občinski odbor RK Domžale

Za zaključek tekmovanja so podmladkarji RK priredili uspešno akademijo

Učni uspehi na osnovnih šolah v I. polletju

Na osnovnih šolah v občini Domžale je bilo v I. polletju skupno 4212 učencev, od tega v razredih nižje stopnje 2243, na višji stopnji pa 1969. Brez nezadostnih ocen je bilo 3118 učencev, z eno ali več nezadostnimi ocenami 1066 učencev, neocenjenih pa 28 učencev.

Če vzamemo uspeh posebej na nižji stopnji in posebej na višji stopnji, najdemo, da je uspeh v prvih štirih razredih 88,3 %, v višjih razredih pa 60,6 %. Uspehi posameznih šol so takšni:

Sola	Nižji razredi			Višji razredi			Skupno		
	učencev	pozitivnih %		učencev	pozitivnih %		učencev	pozitivnih %	
Brdo-Sentvid	171	145	84,9	275	115	41,8	446	260	58,3
Blagovica	56	42	75,0	—	—	—	56	42	75,0
Češnjice	41	30	73,1	—	—	—	41	30	73,1
Krašnja	67	59	85,9	—	—	—	67	59	85,9
Sentožbolt	23	20	86,9	—	—	—	23	20	86,9
Zlato polje	35	24	68,6	—	—	—	35	24	68,6
Dob	214	181	84,5	228	129	56,5	442	310	70,1
Krtina	42	35	83,3	—	—	—	42	35	83,3
Trojica	13	7	53,3	—	—	—	13	7	53,3
Domžale I	248	224	90,3	381	215	56,4	629	439	69,8
Ihan	87	80	92,8	—	—	—	87	80	92,8
Jarše	80	72	90,0	—	—	—	80	72	90,0
Domžale II	224	202	90,0	269	193	71,7	493	395	80,1
Dragomelj	68	66	97,0	—	—	—	68	66	97,0
Mengeš	283	247	87,3	301	216	71,7	584	463	79,3
Trzin	86	77	89,5	—	—	—	86	77	89,5
Moravče	209	168	80,7	295	209	70,8	504	377	74,8
Peče	37	31	83,8	—	—	—	37	31	83,8
Vrhopolje	46	39	84,8	—	—	—	46	39	84,8
Radomlje	201	174	86,5	220	117	53,1	421	291	69,1
Rova	12	9	75,0	—	—	—	12	9	75,0
SKUPNO	2243	1982	88,3	1969	1194	60,6	4212	3118	74,0

Presoja uspešnosti posameznih šol je stvarnejša, če ločimo uspehe šol, ki imajo

samo prve štiri razrede, od tistih, ki so popolne osemletke. Na osemletki prihajajo

v višje razrede tudi učenci s podružničnih šol. V uspehu je med nižje organiziranimi šolami velika razlika. Najboljši uspeh izkazuje šola v Dragomlju 97 %, najslabšega šola na Trojici 53,3 % in v Zlatem polju 68,6 %. Sodiimo, da razlike v uspešnosti, ki znaša 43,7 % oziroma 28,4 %, ne moremo zagovarjati samo z neugodnimi materialnimi razmerami, ki so na posameznih šolah.

Razlogi za nezaželeno stopnjo uspešnosti v višjih razredih popolnih osemletk, kamor so vključeni tudi učenci s podružničnih šol, so drugačni. Ti izvirajo največkrat iz stopnje znanja, ki ga učenci prinesejo s podružničnih šol, in iz prilagoditve delovnih pogojev za učence, prihajajoče iz drugih šol. Pogoji njihovega dela so nekoliko drugačni od tistih, ki jih imajo učenci stanujoči v bližini šole. Odvisni so od voznega reda, po katerem prihajajo in odhajajo iz šole. Zaradi tega se ne morejo vključiti v vse organizirane dejavnosti, ki jih nudi šola učencem za boljše učenje. V polni meri so prepuščeni svoji zrelosti, da si uredijo prilike za učenje. To dejstvo nedvomno bistveno vpliva na uspešnost na posameznih šolah. Šola more vozačem neugodne učne pogoje izboljšati z oblikami dodatnega poučevanja v oblikah, ki jih oni ne morejo uporabiti. Zlasti potrebno je organizirati podaljšano bivanje učencev v šoli. Pri takšnem bivanju v šoli imajo učenci najboljše priložnosti za izdelovanje nalog, da se učijo in da pravilno izrabijo prosti čas.

Zboljšanje dela na šolah je odvisno tudi od zboljšanja materialnih pogojev: z gradnjo novih šolskih prostorov ter stanovanjskih površin, ki zagotavljajo stalnost učnega kadra na šolah.

Kaj prinaša kmetom novi zakon o zdravstvenem zavarovanju

Vedno hitrejši razvoj našega gospodarstva terja neprestane spremembe tudi v naši zakonodaji. Se posebej pa se nanaša sprememba tistih zakonskih predpisov, ki niso v skladu z novo ustavo. Tako je bilo nujno med drugim uskladiti tudi predpise o zdravstvenem zavarovanju kmetov in jih prilagoditi novim načelom gospodarjenja in financiranja.

Skupščina SR Slovenije je zato sprejela na svojem zasedanju dne 27. XII. 1965 novi zakon o zdravstvenem zavarovanju kmetov, ki je v veljavi že od 1. januarja letošnjega leta. Načelo, da morajo proizvajalci katerekoli panoge gospodarstva sami ustvarjati sredstva za kritje svojih izdatkov, je izraženo sedaj tudi v zdravstvenem zavarovanju kmetov. S tem v zvezi pa se tudi uvaja tako upravljanje skladov, da bodo kmetijski zavarovalci sami gospodarili z njimi preko izvoljenih članov v I. skupščino zdravstvenega zavarovanja kmetov in njenega izvršilnega odbora za območje vsakega zavoda za socialno zavarovanje, kjer kmetijski zavarovalci tvorijo svojo lastno rizično skupnost. Na območju komunalnih zavodov za socialno zavarovanje Ljubljana in Trbovlje, ki se po novem združita, so zajeti zavarovalci-kmetje z območja 17 občin v eno rizično skupnost.

Kaj prinaša novi zakon o zdravstvenem zavarovanju kmetov?

Ena osnovnih novosti novega zakona je uvedba načela samofinanciranja in načela samoupravljanja zdravstvenega zavarovanja kmetov po zavarovalcih-kmetih v okviru skupnosti socialnega zavarovanja kmetov.

Z novim zakonom so odpravljeni dotacije občinskih skupščin skladu osnovnega zdravstvenega zavarovanja, kakor tudi splošni prispevek, katerega so v ta sklad vplačevali vsi, ki imajo od kmetijstva davku zavazane dohodke, pa čeprav niso uživalci pravic iz zdravstvenega zavarovanja kmetov, ker so bili v delovnem razmerju ali upokojeni in so bili socialno zavarovani po drugih predpisih. Tako bodo morali v bodoče kmetijski proizvajalci sami financirati svoje osnovno zdravstveno zavarovanje, kakor tudi razširjeno, kolikor se bodo zanj še nadalje odločili z referendumom, ki bo v mesecu marcu letos.

Novi zakon nadalje spreminja nekatere dosedanje pravice iz osnovnega zdravstvenega zavarovanja kmetov kot npr.: — razširjajo se pravice v osnovnem zdravstvenem zavarovanju tako, da imajo pravico do vseh vrst brezplačnega

zdravljenja vsi otroci do 15. leta starosti;

— uvaja se brezplačno ambulantno in bolnišnično zdravljenje učencev II. stopnje, brezplačna sanacija klicnoscev, brezplačni pregledi, posvetovanja in zdravljenje nosečnic v zdravstvenih zavodih in na domu. Stroške zdravil za zdravljenje sladkornih in srčnih obolenj ter za zdravljenje epilepsije pa plača sklad osnovnega zdravstvenega zavarovanja v višini 75 %.

Nasprotno pa po določilih novega zakona plača sklad osnovnega zdravstvenega zavarovanja le v višini 75 % stroške za porodniško pomoč doma in v bolnišnici, namesto prejšnjih 90 %, kakor tudi za oskrbo doječih mater, ki so v bolnišnici in za bolnišnično zdravljenje življenjsko nevarnih poškodb in obolenj.

Nadalje plača sklad osnovnega zdravstvenega zavarovanja namesto 75 % le 50 % za splošno in specialno ambulantno zdravljenje. V teh primerih so pravice zavarovancev delno okrnjene.

V celoti se pravice iz osnovnega zdravstvenega zavarovanja s tem v splošnem povečujejo v primerjavi s pravicami iz osnovnega zdravstvenega zavarovanja po starem zakonu.

Na območju naše občine je 1550 kmetijskih posestev, na ka-

terih je 4614 oseb, ki so zdravstveno zavarovane po zakonu o zdravstvenem zavarovanju kmetov. Poprečno pridejo na eno kmetijsko posestvo trije zavarovalci-kmetje. Od vseh zdravstveno zavarovanih kmetov je 2605 žensk ali 56,5 %, moških pa 2009 ali 43,5 %. Po starosti je: otrok do 15 leta 1096 ali 23,8 %, od 15 do 60 let 2160 ali 54,1 %, nad 60 let starosti pa 1352 ali 29,3 %. Od 29.000 prebivalcev naše občine odpade le 16 % na zavarovance-kmete, ostali prebivalci pa so skoraj vsi zdravstveno zavarovani iz naslova delavskega, pokojninskega in obrtniškega zavarovanja. Na območju 17 občin bivšega okraja Ljubljana je 29.200, v Sloveniji pa 353.000 zdravstveno zavarovanih kmetov.

Dohodki in izdatki zdravstvenega zavarovanja kmetov:

Vsi dohodki za osnovno in razširjeno zdravstveno zavarovanje kmetov so v letu 1965 za območje 17 občin bivšega okraja Ljubljana znašali 913.952.000 din. izdatki pa 1.164.000.000 din. Presežek izdatkov 250.048.000 din pa bodo morali zavarovalci-kmetje v letu 1966 kriti sami. Izdatki za zdravstveno zavarovanje kmetov z območja naše občine so v l. 1965 znašali 87.924.015 din. dohodki pa le 62.563.728 din. Za razširjeno zdravstveno zavarovanje so znašali izdatki 24.335.952 din. dohodki pa 26.019.230 din.

Primanjkljaj je nastal zaradi zaostanka neplačanih prispevkov kmetov in zaradi višjih

stroškov zdravstvenih storitev.

Za leto 1966 je predvidenih dohodkov in izdatkov samo za osnovno zdravstveno zavarovanje kmetov v znesku 1.100.000.000 din, to je za 17 občin bivšega okraja Ljubljana. Izdatki osnovnega zdravstvenega zavarovanja se bodo povečali na račun povečanja pravic zavarovancev predvsem za otroke do 15. leta starosti in učencev šol II. stopnje, delno pa tudi na račun zdravil.

Da bodo pokriti izdatki osnovnega zdravstvenega zavarovanja v l. 1966 je predvideno, da se predpiše kmetijskim proizvajalcem pavšalni znesek 20.000 din od posestva ne glede na njegovo velikost in donos ter 16% prispevek od katastrskega dohodka. Podrobne predloge pripravlja republiški upravni od-

bor za pozavarovanje kmetov in bodo predloženi še ta mesec skupščini SR Slovenije v razpravo.

Pravice zavarovancev iz razširjenega zdravstvenega zavarovanja ostanejo do nadaljnjega še v veljavi v takem obsegu, da k ambulantnemu in bolnišničnemu zdravljenju ne doplačajo ničesar, pač pa le k zdravilom 100 din in k stroškom za zobne proteze 50%.

Kolikor so zdravstveni zavodi zahtevali k ambulantnim storitvam in bolnišničnemu zdravljenju doplačilo, je bil vzrok predvsem nezadostno poznavanje novega zakona s strani zdravnikov. Zato so ti že v preteklem mesecu prejeli ustrezna pojasnila.

Kmetijski proizvajalci se bodo

z odločitvijo vsakega posameznika z referendumom prihodnji mesec odločili za uvedbo novega razširjenega zavarovanja. Kolikor se bodo strinjali z obsegom dosedanjih pravic, bo mogoče izdatke kriti s 5% posebnim prispevkom. V drugi varianti pa je predvideno, da bi doplačevali zavarovanci 50% k stroškom za zdravniške obiske na domu, 10% za ambulantne (splošne in specialne) storitve in prav tako 10% k stroškom za bolnišnično zdravljenje, 100 din k stroškom posameznih zdravlil in 50% k stroškom za zobne proteze. Medtem ko bi bila porodniška pomoč doma in v bolnišnici brezplačna ter tudi zdravljenje zob. Za tako razširjeno zavarovanje bi morali plačevati še dodaten pri-

spevek v višini ca. 4% od katastrskega dohodka.

V nedeljo 6. 11. so bile volitve v prvo skupščino skupnosti zdravstvenega zavarovanja kmetov. V občini Domžale smo izvolili tri predstavnike zavarovancev v to skupščino. Volilne enote so bile razdeljene tako, da je vsaka obsegala približno 500 zavarovancev. V Moravčah je bil izvoljen tovariš Jože Kolkaj, kmet iz Prekmurja. Na zboru je bilo prisotnih 112 kmetov. V Lukovici je bil izvoljen Janez Gostinčar. Prisotnih je bilo 95 ljudi. V Grobljah je bil izvoljen tovariš Viktor Dornik iz Mengša. Navzočih je bilo 78 kmetov.

Občinski odbor SZDL
Domžale

7. zadnje seje ObK ZKS Domžale

Na zadnji razširjeni seji občinskega komiteja Zveze komunistov Domžale so razpravljali predvsem o izpolnjevanju sklepov zadnjih dveh občinskih konferenc (menseske in radomeljske) in o delu Zveze komunistov po začetku uveljavljanja ukrepov gospodarske reforme. Seje so se udeležili tudi člani kontrolne komisije in komisije za razvoj ZK in idejno-političnega dela.

V razpravi so ostro kritizirali neaktivnost mnogih komunistov v naši občini, zlasti tistih na vodilnih delovnih mestih v gospodarstvu in občinski upravi, ki mnogokrat delajo v nasprotju s sklepi zadnjih dveh letnih konferenc na VIII. kongresu ZKJ. Omenili so, da je zaradi nekaterih negativnih pojavov v gospodarstvu (prisilna uprava v Gradbenem podjetju Domžale, slabi uspehi v Melodiji, Mestnem mizarstvu itd.), prepočasnega reagiranja komunistov na razne nepravilnosti, oportunitizma mnogih članov ZK, ugled ZK kot organizacije precej padel. Nekateri člani ZK »govorijo eno, delajo pa čisto nekaj drugega«, je dejal v razpravi član ObK ZKS tov. Aleksander Skok.

Neupoševanje sklepov zadnje konference se kaže tudi v nepravilni investicijski politiki (primer: gradnja kegljišča v Domžalah) o kateri v nekaterih primerih še vedno odloča ožek krog ljudi, pri čemer je izključen vpliv javnosti.

Na seji so zahtevali, da se pokliče na odgovornost tiste člane ZK, ki kršijo enega od sklepov zadnje konference, ki govorijo o investiranju.

V nekaterih delovnih organizacijah in tudi družbenih organizacijah še vedno srečujemo pojave dušenja kritike in »obračunavanja« s posamezniki, ki si upajo odkrito spregovoriti o težavah in napakah. Osnovne organizacije ZK pa so pri tem preveč pasivne in ne podpirajo tistih, ki so žrtev takšnih birokratskih metod. Takšen je bil primer v domžal-

skem obratu Gozdnega gospodarstva Domžale.

Tudi na področju kadrovske politike je še vedno veliko nepravilnosti, subjektivizma, protekcije, javnost izbiranja in uporaba ter upoštevanje objektivnih kriterijev pa je še vedno marsikje samo puhla fraza. To se je lepo pokazalo pri izvajanju zakonskih določil o reelekciji. Tako nekateri reelekcijo pojmujejo kot frontalni napad na direktorje, druge pa so, izgleda, reelekcijo razumeli tako (Mlinostroj, Papirnica), da so razpis »prikrojili na hrbet« sedanjemu direktorju. V Papirnici Količevski so zaradi tega celo dopolnili statut podjetja, da bi bili pogoj lažji. Pri tem ne gre za to, ali je sedanji direktor dober ali ne, ampak se s tem dela velika škoda spoštovanju in uveljavitvi tako pomembnih

samoupravnih aktov, kakršen je statut, mesto direktorja pa se razvrednoti na malo manj kot mojstrsko raven.

Ugotavljamo tudi, je dejal sekretar ideološke komisije tov. Vidali, da si mnogi komunisti po svoje razlagajo skupne sklepe in da je organizacija ZK v občini precej neenotna. Ljudje ne čutijo dovolj opore v svojih prizadevanjih, predvsem kadar gre za pogumno iskanje resnice in za ugotavljanje napak v poslovanju. Posledica tega je, da tudi številčno organizacija stagnira. V zadnjem času je bilo sprejetih malo novih članov, medtem ko jih je precej izstopilo. Med temi so predvsem delavci iz neposredne proizvodnje.

Dotaknili so se tudi dela občinske skupščine in občinske uprave. Občinska skupščina je sicer v zadnjem času naredila precejšen korak naprej, vendar pa je še vedno vse preveč samo organ oblasti, premalo pa

se je uveljavila kot organ samoupravljanja. Ljudje čisto kritizirajo delo občinske uprave in skupščine, ker premalo upoštevata predloge zborov občanov in občanov kot posameznikov, saj večkrat nanje niti ne odgovorijo. Tudi vprašanjem odbornikov posvečata premalo pozornosti in se ponavadi odpravijo mimogrede. Skupščina je premalo storila tudi za javnost dela, zlasti še za javnost investicijske politike in za ureditev razmer v občinski upravi. Potrebno bi bilo poklicati na odgovornost tiste komuniste v občinski upravi, ki ne izpolnjujejo sklepov zadnjih dveh konferenc.

Ohenem so sklenili opozoriti vse osnovne organizacije in komuniste, da se morajo zavzeti bolj kot doslej za dosledno izpolnjevanje omenjenih sklepov, komite in komisije pa morajo bolj elastično spremljati dogajanja v občini.

Franci Gerbec

„Kdo več ve, kdo bolje zna?“

To so nove pionirske igre. Jugoslovanske pionirske igre za obdobje 1965/67, ki jih vodi v naši občini pionirska komisija pri Zvezi prijateljev mladine občine Domžale, je že pred časom sprejela program dela, ki ga je posredovala vsem pionirskim odredom in organizacijam, ki imajo na skrbi delo z mladino.

Odbori pionirskih odredov na osnovnih šolah so že razpravljali o novih JPI in dopolnili svoje programe dela v tem smislu. JPI so se dejansko pričele že 29. novembra 1965, trajale pa bodo do istega datuma 1967. Celotno obdobje tega tekmovanja je razdeljeno na 4 dele, tj. na štiri šolska polletja.

Nove pionirske igre so organizirane tako, da bomo ob koncu lahko ugotovili, koliko posamezne dejavnosti dejansko bogatijo otrokov prosti čas, koliko jim razširjajo izobrazbo in jim vzbujajo zanimanje za posamezna področja družbenega ali gospodarskega življenja in koliko

pospešujejo njihov vsestranski razvoj.

Pionirske igre v tem obdobju moramo obogatiti še z novimi dejavnostmi, ki naj bi dopolnile dosedanja prizadevanja, kot so razširjanje znanja s posameznih predmetnih področij itd. Programi tekmovanja morajo biti sestavljeni iz izkušenj prejšnjih let in zajemati specifičnosti svojega kraja. Zato so pionirski programi lahko različni, vendar v skladu z možnostmi, ki jih pionirski odred ima.

Pionirska komisija bo ocenjevala zlasti naslednja področja:

1. Pionirji spoznavajo zgodovino NOB,
2. Pionirji — podmladkarji RK,
3. Pionirji — športniki,
4. Pionirji — tehniki,

5. Pionirji in prometna vzgoja,

6. Pionirji — šahisti,
7. Pionirji — gasilci,
8. Pionirji — taborniki,
9. Pionirji in estetska vzgoja,
10. Pionirji sami skrbijo za ureditev svojega okolja.

Da bodo posamezne akcije oživele in dobile svoj pomen izvajanja Jugoslovanskih pionirskih iger, je nujno, da sodelujejo vse zajete družbeno-politične organizacije in njihovi člani posameznih skupin ter pomagajo pionirjem in pionirskim odredom po šolah, kar sami ne bodo zmogli. Pri teh akcijah bodo odigrali pomembno vlogo učitelji, profesorji in njihovi mentorji v pionirskem odredu.

R. F.

PREKLIC

Anton Urbanija z Gorice 6 pri Moravčah preklicujem besede, s katerimi sem žalil Franca Pregarja z Dol 16 pri Moravčah.

Stanje in problemi sadjarstva

Večkrat se razpravlja o stanju, perspektivah in dosežkih gospodarstva v občini, le malokdaj pa slišimo konkretne razprave o kmetijstvu ali posameznih kmetijskih panogah.

Brez dvoma so bili v zadnjih šestih letih tudi v kmetijstvu kot celoti doseženi lepi uspehi. Povečal se je hektarski pridelek pšenice, krčnih rastlin in živinorejskih proizvodov, le proizvodnja sadja je v upadanju.

Oglejmo si zato glavne vzroke upadanja sadjarske proizvodnje.

Eden glavnih je gotovo ta, da ni organizirana služba zaščite rastlin, ki bi kot poklicna gasilska četa morala biti v stalni pripravljenosti, da ob pojavu bolezni ali škodljivca z vso razpoložljivo mehanizacijo stopi v akcijo. Uspeh zaščitnih ukrepov je poleg pravilne izbire zaščitnega sredstva (škropiva ali prašiva) in pravilne sestave škropiva zlasti odvisen od pravočasnega posega, tj. škropljenja ali zapraševanja. To velja zlasti za bolezni kot so škrlup, krompirjeva plesen itd., od škodljivcev pa kolaradski hrošč, njegove ličinke, cvetožer, kapar, rdeči pajek itd.

Ker nam prostor ne dopušča, da bi obravnavali celotno zaščito kmetijskih rastlin pred boleznimi in škodljivci, se povrnimo k sadjarstvu. Če ugotavljamo, da so vzroki upadanja sadjarske proizvodnje in propadanje sadovnjakov prav v nezadostnih zaščitnih ukrepih zoper bolezni in škodljivce, ni težko ugotoviti objektivnih vzrokov takega stanja.

Pogosto se sliši, da so kemični pripravki za zatiranje rastlinskih bolezni in škodljivcev zelo dragi, kar je delno tudi res in da nabava ročne motorne škropilnice stane že precejšnje premoženje, kar tudi ni brez osnove. Pri tem pa ne smemo prezreti, da se je prodajna cena ravno pri sadju v zadnjih letih toliko dvignila, da bi kmalu presegla ceno uvoženega južnega sadja. Nastane vprašanje, ali bomo mirno gledali, da nam bodo ameriški kapar, rdeči pajek in drugi škodljivci ter škrlup, plesen in podobne bolezni sadovnjake uničili? Ali naj postanemo odvisni samo od proizvodnje v sadnih plantažah, ki še dalj časa ne bodo mogle kriti vseh potreb, in pa od uvoza?

Slovenija je dežela, ki proizvaja največ živalskih proizvodov, krompirja in sadja. Medtem ko smo iz Slovenije krompir izvažali le v manjši meri, smo sadja letno izvozili na tisoče vagonov. Res je to bilo v času, ko še nismo poznali najhujših sadnih škodljivcev, rdečega pajka in ameriškega kaparja. Toda ta dva škodljivca sta na sadnem drevju tudi v deželah, iz katerih uvažamo jabolka. In vendar dosejajo prav te dežele mnogo večje hektarske pridelke sadja, kot pri nas.

Ali smo za takšno stanje v

sadjarstvu res vsega krivi sami?

Mogoče ne v celoti, gotovo pa ne v pretežni meri. Imamo temeljni zakon o varstvu rastlin pred boleznimi in škodljivci, katerega določila jasno in nedvoumno določajo, da je varstvo kmetijskih rastlin pred boleznimi in škodljivci stvar vsakega lastnika oziroma proizvajalca, v danem primeru koristnika sadovnjaka. Tretji člen omenjenega zakona določa, da so lastniki in uporabniki zemljišč, rastlin in rastlinskih izdelkov ter sredstev za prevoz rastlin dolžni izvajati potrebne ukrepe za varstvo rastlin.

V četrtem členu pa omenjeni zakon določa, da stroške za izvrševanje ukrepov za varstvo rastlin trpijo posestniki sami. Kot temeljni zakon, tako tudi republiški določa pravice in dolžnosti pristojnih organov pri občinski skupščini, ki so dolžni kontrolirati, kako se izvajajo ukrepi za varstvo rastlin pred boleznimi in škodljivci.

Kmetijska inšpekcija je v jeseni pregledala sadovnjake na območju Domžal, Mengša in Trzina. Z odločbami je lastnikom bilo odrejeno, da morajo posekati 153 sadnih dreves, ki so že napol ali pa popolnoma suha. To dokazuje, da lastniki ne izvajajo niti najnujnejših ukrepov, kot je na primer posek suhih dreves, da ne govorimo o čiščenju in škropljenju. Vsako odmirajoče drevo je leglo in žarišče vseh vrst bolezni in škodljivcev sadnega drevja, ki z obolelega prenaša bolezen na zdrava sadna drevesa in jih okuži.

Če so kemični pripravki in naprave za škropljenje zaradi visokih cen kmetijskemu proizvajalcu — sadjarju težko dostopni, pa ni opravičila za to, da mora skupščina po svojih organih odrediti najosnovnejše ukrepe, kot je posek suhih sadnih dreves, ki so koristniku sadovnjaka samo še v škodo.

Kmetovalci in sadjarji: Sadje je v prehrani človeka zaradi svojih sestavin izredno važen činitelj, v postavitvi dohodkov pa lahko tudi na prvem mestu. Še je čas, da iz sadovnjaka odstranimo vsa suha, poškodovana in po boleznih in škodljivcih močno napadena sadna drevesa, obžagamo suhe, ali drugače poškodovane veje, po potrebi razredčimo krone, ostrgamo mah in lišaje ter skušamo najti možnost, da izvršimo vsaj zimsko škropljenje. Za obstoj sadnega drevja in zagotovitev pridelka pa bi morali izvajati poleg zimskega, vsaj še dve letni škropljenji, da bi bila borba zoper bolezni in najnevarnejše sadne škodljivce uspešnejša. Za proizvodnjo brezhibnega sadja pa je v našem padavinskem območju potrebno vsaj desetkratno škropljenje. O organizaciji in izvedenju zaščitnih ukrepov zoper rastlinske bolezni in škodljivce na vseh kmetijskih in vrtnih

kulturah ter kemična zatiranja plevelov naj bi individualni kmetijski proizvajalci razpravljali v okviru svojih krajevnih skupnosti kakor tudi z obratom kooperacije, eventualne predloge pa pošiljali uredništvu Občinskega poročevalca.

Brez organiziranega in doslednega boja proti rastlinskim boleznim in škodljivcem ne bo napredka in povečanja vrtnar-

ske in sadjarske proizvodnje! Saj je splošno znano, da so intenzivnejše vrste in sorte bolj občutljive za rastlinske bolezni in škodljivce in jim je zaradi tega treba posvečati še večjo pozornost glede zdravstvene zaščite.

Kmetijski proizvajalci naj sporočijo uredništvu, katera vprašanja s področja kmetijstva naj Poročevalec obravnava, lahko pa pošljejo tudi svoje prispevke v objavo.

Skladišče premoga v poslovalnici „Kuriva“ Domžale

Trgovsko podjetje »NAPREDEK« Domžale je zato, da bi izboljšal preskrbo s kurivom v preteklem letu ustanovilo specializirano poslovalnico s kurivom v Domžalah in Preserjajah.

Letos je podjetje uspelo kupiti neposredno pri rudnikih zadostne količine lignita in rjavega premoga. Potrošnja pa je zaradi izredno mile zime manjša kot prejšnja leta, zato se je podjetje odločilo priznati kupcem lignita sezonski popust, ki bo znašal, kot so nam povedali na upravi, v mesecu marcu 10 %, v aprilu 8 %, v maju 6 % in v juniju 4 %. V naslednjih mesecih popusta ne bo. Podjetje želi, da bi si kupci čimprej nabavili kurivo za naslednjo zimo.

Stanovanjsko podjetje Domžale obvešča stranke, da posluje v novih poslovnih prostorih v stolpiču ob Kamniški cesti št. 12 — pritičje.

Nadalje obveščamo vse nosilce stanovanjske pravice v stanovanjih, ki so dana v upravljanje Stanovanjskemu podjetju, da plačujejo stanarino v naši pisarni v uradnih urah in sicer:

ob ponedeljkih od 8—12 ure,

v sredah od 8—16 ure,

ob petkih od 8—12 ure.

STANOVANJSKO PODJETJE
DOMŽALE

Ne moremo tako naprej...

Smo pred novimi gospodarskimi in političnimi nalozami v letu 1966 in teh v naši domžalski občini res ni malo. Tako občinska skupščina kot vse politične in družbene organizacije že imajo izdelane svoje delovne načrte, na podlagi katerih bodo med letom skušale reševati svoje najbolj pereče probleme. Koliko od teh jih bo do konca leta 1966 uspešno rešenih? Vedno naletimo na težave, kakor hitro nanese beseda na finančno plat. Denarja ni in ga ne bo, te besede lahko slišimo na vsak korak. Vsi priznavamo upravičenost naših načrtov in naših želja. Dovolj so dokumentirani, a le usodno vprašanje, kje vzeti za to denar, že zadostuje, da splahne večina dobronamernih želja. In tako gre iz leta v leto. Marsikaj res neodložljivega pri tem odpade, marsikdaj pa so tudi načrti in zahteve nerealni.

Tako res ne moremo več naprej! Naši občani se morajo končno le zavedati, da tisti stari in preizkušeni slovenski rek še vedno drži, da je le v skupnosti in slogi moč in uspeh

našega dela. Ne moremo in ne smemo preložiti vse krivde za neuspehe, za neuresničene želje, zato ker ima občina premalo denarja, le na ramena naših upravnih in političnih forumov. Od nas vseh in vsakega posameznika je odvisno, kako bomo sredstva, ki so nam na razpolago, razporedili, da nam bodo prinesla čim več koristi. Če bomo vsi aktivno sodelovali pri reševanjih raznih perečih problemov tako na zborih volivcev, kot na sestankih naših družbenih organizacij, bomo spoznali situacijo tudi z druge strani in lahko objektivneje presojali med željami in možnostmi. Zato naj bo udeležba in aktivno sodelovanje na sestankih in zborih naša državljanska pravica in dolžnost!

Vse to moramo imeti pred očmi posebej sedaj, ko se pripravljamo na kongres Socialistične zveze delovnega ljudstva Slovenije, ki bo moral temeljito revidirati vse naše dosedanje delo in dati nove smernice za bodoče.

Nace Vodnik

Proslava v počastitev slovenskega kulturnega praznika

Ob zadnji proslavi slovenskega kulturnega praznika 8. februarja smo spet začutili zdrav vitalnost ob nenehnem iskanju novih stilnih oblik za prireditve te vrste. Zavedati se moramo, da prihajajo poslušalci, ki živijo izven večjih kulturnih središč, na podobne prireditve iz spoštovanja do praznika in z željo, da prisluhnejo sporedu, ki naj bi jih vedno znova presenetil in navdušil, kar predstavlja za izvajalce in organizatorje proslav zelo težko nalogo. Seveda moramo pri takšnem iskanju skrbno paziti, da so vsa dogajanja na odru na čim višji umetniški ravni.

Ena izmed uspelih prireditev, postavljena na takšne zdrave temelje, je bila letošnja Prešernova proslava, katere organizacijo in izvedbo je prevzel Zavod za glasbeno izobraževanje Domžale.

Proslava je bila posvečena pesnikovemu prvcu »SONETNEMU VENCU« in spominu na Prešernovo smrt. V sami izvedbi naj bi se Prešernova velika pesem prelivala v glasbenimi izraznimi sredstvi.

Tekst in pesmi so brali recitatorji: MARIJA MATIČIČ, MARIJA JUVAN, JOŽE KOSMAC in FRANCI SKRJANC.

Pesmi so podajali zelo doživeto, s tenkim poslušom za romantiko Prešernove lirike. Pri tem smo opazili, da imamo tudi med mlajšimi Domžalčani precej nadarjenih interpretatorjev umetniške besede, katere bi lahko pritegnili k sistematičnemu delu tudi na drugih literarnih področjih.

Glasbo za to priložnost je napisal mladi domžalski študent kompozicije na ljubljanski Akademiji za glasbo Tomaž Habe z dvojnimi nameni. Z njo je hotel samostojno izraziti tekst in na ta način izraz svoje muzike čim bolj približati pesnikovi pripovedi. Drugi namen pa je bil, da bi poudaril določena mesta in podčrtal jasnost dogajanja. To je uresničil v majhnih zaključenih glasbenih oblikah scenske glasbe, ki mu kot takšna ni dopuščala pisanja skladb večjih razsežnosti in je zato ostala bolj v odlomkih in v podajanju trenutnega občutja ob poeziji. Zaradi svojega stilnega obeležja (impresionizem, dvanajestonska tehnika), je izvedba teh del zahtevala od izvajalcev precejšnjo mero zbranosti, kar menimo, da je velikemu orkestru Zavoda za glasbeno izobraževanje Domžale, s solistoma pianistko Milko Vavpetič in violinistom Jakobom Černetom pod taktirko mladega komponista lepo uspelo.

Posebno pa nas je razveselilo dejstvo, da je bila dvorana polna zares pozorne in hvaležne publike.

J. C.

Ob letošnjem pustovanju smo prvič videli v Domžalah tudi pravega Kurenta s Ptujkega polja. Obe maski sta zelo popestrili pustno razpoloženje, ki je bilo tudi sicer zelo sproščeno

Prehod na 42 urni tednik

8. aprila poteče rok, določen za pripravo načrtov za prehod na 42-urni delovni tednik.

Temeljni zakon o uvedbi 42-urnega delovnega tedna (Uradni list št. 17 z dne 7. IV. 1965) zavezuje vse delovne organizacije, da pripravijo v roku enega leta, to je do 8. IV. 1966 program za prehod na 42-urni delovni tednik.

Na našem področju so na 42-urni delovni tednik prešle oz. so pripravile načrt za prehod naslednje delovne organizacije:

Združena kemična industrija Domžale, Papirnica Količevo, TOSAMA Vir, TOKO Domžale, LIP Radomlje, STUGŠ Domžale, Induplati Jarše, ALKO-obrat Domžale, Gozdno gospodarstvo — obrat Domžale, DINOS Ljubljana — podružnica Domžale, Zaloga piva Mengeš, Zavod za gospodarsko propagando Domžale, Stanovanjsko podjetje Domžale, Vodna skupnost Radomlje — Količevo, Slove-

nija-avto poslovalnica Domžale, Kino podjetje Domžale, Zavarovalnica Mengeš, Lekarna Domžale, Obratna ambulanta Jarše, Zdravstveni dom Domžale, FILC Mengeš in Vodovod Domžale.

Od skupno 78 delovnih organizacij mora še 58 organizacij pripraviti načrte za prehod na 42-urni delovni tednik. To delo pa je dolgotrajno in strokovno zahtevno.

Zakon določa tudi sankcije, ko navaja, da lahko občinska skupščina po predhodnem opozorilu delovne organizacije sklene, da jo postavi pod prisilno upravo, če delovna organizacija ne ukrene, kar določa zakon.

Zakaj tako ostra sankcija? Preprosto zato, da bi se preprečilo kakršnokoli odlašanje priprave za prehod na 42-urni delovni tednik, za katere so odgovorne predvsem strokovne službe v delovni organizaciji.

Uspel koncert ob dnevu žena

V počastitev dneva žena so pevci domžalske »Svobode« pod vodstvom pevovodje Antona Juvana ter domžalska godba pod taktirko Albana Persija, pripravili prijeten glasbeni večer.

Koncert je obsegal tri dele. Najprej je nastopil mešani pevski zbor, nato se je predstavil solist na klarinetu Bogdan Šmon, v zadnjem delu pa smo poslušali domžalsko godbo.

Pevski zbor je zapel sedem pesmi, od katerih so bile tri slovenske narodne, dve črnski duhovni, partizanskega skladatelja Emila Vlaga »Sanje« ter škotska narodna. Do kraja zasedena dvorana Kina Domžale, zlasti pa navdušeni aplavzi in splošno zadovoljstvo občinstva dokazujejo kvaliteto izvajalcev. Še posebno je ugajala partizanska. Poudarek sta ji dala zvenč bariton Jerneja Pirnata in žametni glas Albine Pavličeve.

Zasedena dvorana pomeni moralno podporo in spodbudo pevcem za nadaljnje vaje in nastope. Med domžalsko publiko je še veliko število ljubiteljev naše lepe slovenske pesmi.

Za pevskim zborom se je predstavil solist na klarinetu Bogdan Šmon z Webrovim Concertinom za solo klarinet in klavir. Na klavirju ga je spremljala Milka Vavpetič. Solist je izvajal skladbo tehnično in dinamično na dostojni višini. Želimo, da bi se še naprej izpopolnjeval in se nam v bodoče še kdaj predstavil.

V tretjem delu pa se je predstavila domžalska godba, ki ima za seboj že 80-letno tradicijo. Izvajala je dela domačih in tujih avtorjev. Posebno je navdušila slavnostna koračnica iz Verdijeve opere »Aida« in pa Bienickijev »Marš na Drinice«.

S. H.

Dopisujte v

Občinski poročevalce

Pomagajmo Indiji

Velika suša v nekaterih pokrajinah Indije je močno prizadela tamkajšnje prebivalstvo.

Deset milijonov ljudi je prizadetih zaradi pomanjkanja hrane. Se bolj pretresljiva pa je vest, da je v nevarnosti zaradi lakote skoraj 20 milijonov otrok in več kot 2 milijona nosečih in doječih mater.

Na spontano pobudo naših delovnih kolektivov in mednarodne lige Rdečega križa je jugoslovanski Rdeči križ, v sodelovanju z vsemi družbenimi organizacijami začel akcijo zbiranja pomoči za Indijo. Ta akcija naj bo izraz mednarodne solidarnosti naših ljudi, ki so bili tudi sami že večkrat deležni mednarodne pomoči.

RK zbira samo denarna sredstva, za katera bo Glavni odbor RKS kupil živila in jih poslal indijskemu ljudstvu.

Z akcijo zbiranja pomoči smo že pričeli, zaključena pa bo 15. aprila. Zbiranje naj se organizira po vseh gospodarskih organizacijah, zavodih in ustanovah.

Zbrane denarne prispevke nakazujte na žiro račun, št. 505-746-2-75, JRK — Glavni odbor Slovenije, sklad za pomoč Indiji.

Na posvetovanju z družbeni-

mi organizacijami, društvi in zastopniki šol, so bila sprejeta enotna načela in sicer:

— organizacija zbiranja pomoči naj se vrši samo preko Rdečega križa,

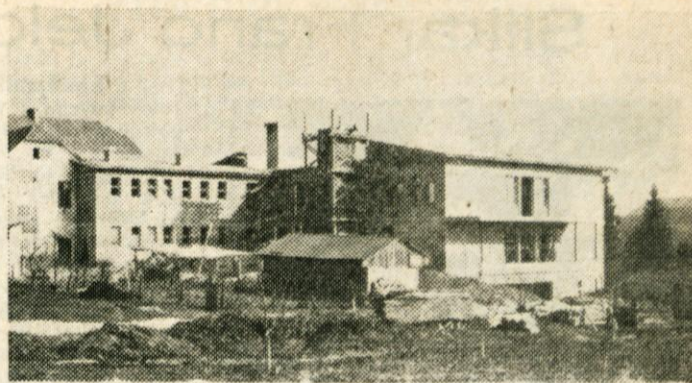
— oblike zbiranja naj bodo prostovoljne in ne vsiljive, r naj vsakdo prispeva po svojih močeh in presoji,

— zbiranje pomoči naj se vrši na podlagi zbiralnih pol po sedežih krajevnih organizacij Rdečega križa, Socialistične zveze, Združenja borcev NOV, Zveze prijateljev mladine, sindikalnih podružnic itd.,

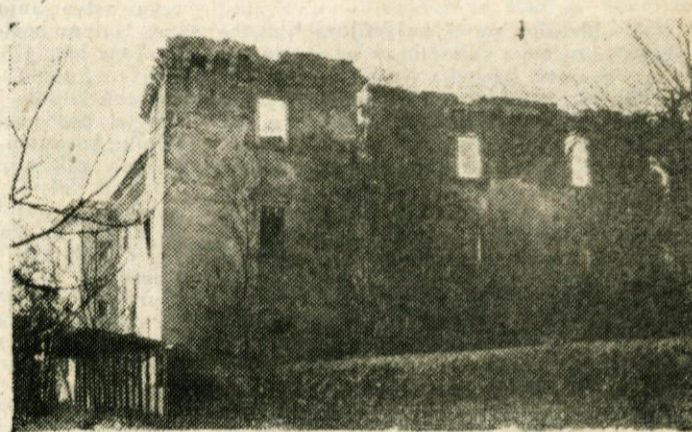
— sindikalne podružnice v delovnih kolektivih lahko organizirajo prostovoljno delo in tako dobljena sredstva namenijo kot pomoč za Indijo,

Zveza kulturno-prosvetnih društev, telesno vzgojna društva in šole imajo možnosti organizirati javne kulturne in športne prireditve, katerih dohodek naj se prav tako porabi v ta namen.

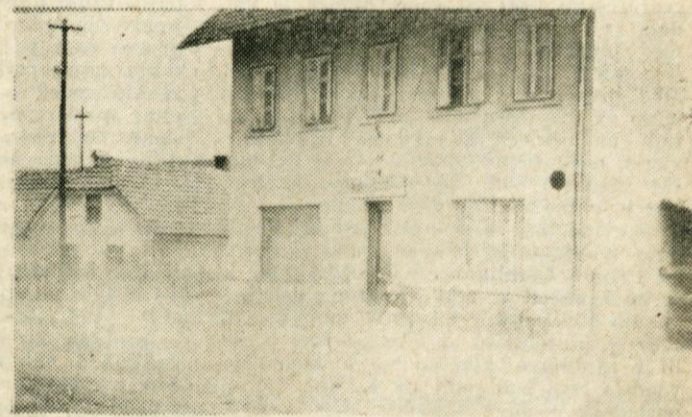
Vsaki delovni ali družbeni organizaciji je dano na prosto, kako in na kakšen način naj zbira denarna sredstva v pomoč Indiji, cilj pa je samo eden: »VSAK PRISPEVANI DINAR POMENI MANJ LACNIH V INDIJI«.

Ze večkrat smo kritizirali počasno gradnjo novega šolskega poslopja na Brdu pri Lukovici, še posebno zato, ker počasnosti ni bilo vzrok pomanjkanje sredstev ampak slaba organizacija dela in pa zavlačevanje. Z združitvijo domžalskega Gradbenega podjetja s GP OBNOVA iz Ljubljane pa so dela hitro stekla in veselje je opazovati, kako se vsi zaposleni trudijo, da bi bila šola do jeseni, tj. do pričetka novega šolskega leta že lahko izročena v uporabo. Odprto je samo še vprašanje vodovoda in pa stanovanj za učno osebje. Za adaptacijo starega poslopja bi bilo pa prav, če bi se občani celotnega šolskega okoliša te šole domenili o samoprispevku!

Kersnikov grad na Brdu razpada že več kot 20 let. Kljub številnim komisijskim ogledom, sklepom in priporočilom in še številnejšim neuresničljivim željam pa ni organa, ki bi mogel dati za adaptacijo potrebna sredstva pa tudi nikogar, ki bi si upal predlagati, naj se ruševine podro. Zob časa bo sicer res sam opravil svoje delo, res pa je tudi, da rušeče se zidovje vsak dan ogroža življenje in zdravje otrok, ki hodijo tod mimo v šolo, še nevarnejša pa bo ta pot, ko bodo odstranili zaščitni opaž, ki je dosedaj prestrezal padajoče kamenje. Za nekaj se bo pri brdskem gradu vendarle treba odločiti!

Ni ga kraja v občini, ki bi imel slabše ceste kot so Domžale, če izvzamemo Ljubljansko. Oblaki prahu se vijejo za vsakim avtomobilom. Ker pa je promet po teh cestah zelo gost, se ti oblaki le poredko razprše. Fotografiji smo posneli pred enim najbolj obiskanih lokalov v Domžalah, pred »Lenčkovo« slašničarno. Pri odprtih vratih prah nemoteno vdira v notranjost. Ureditev nekaterih cest v Domžalah je neodložljiva!

Občani, pripravljajte se za prostovoljni odvzem krvi

Letošnja prostovoljna krvodajalna akcija za območje občine Domžale se bo vršila v dneh 19., 20., 21., 22., 26. in 27. aprila 1966. Občani! Pričakujemo, da se boste odzvali pozivu Rdečega križa in da boste darovali kri, ko ste še zdravi, da si jo zagotovite, ko jo boste nujno potrebovali.

Prijave sprejemajo v vseh delovnih organizacijah, zavodih, ustanovah, zdravstvenih ambulantah in pri vseh družbeno-političnih organizacijah

ter pri Občinskem odboru Rdečega križa Domžale in krajevnih organizacijah RK na terenu.

Že v mesecu marcu vas bodo obiskali aktivisti Rdečega križa na domu. Prosimo vas, da izpolnite prijavnice. Z dobro organizacijo dela in vašo odločnostjo, da želite pomagati težko bolnim, ponesrečenem v tovarnah, na cesti, materam in dojenčkom, boste izvršili plemenito delo in pomagali reševati mnoga življenja.

Novi smučarski sodniki

Komisija za zimski šport pri Svetu za telesno kulturo je s sodelovanjem občinske zveze za telesno kulturo organizirala štiriidnevni tečaj za smučarske sodnike, katerega se je udeležilo 14 kandidatov, od teh iz Ihan na 8, Mengša 3, ter Homca 3. Zelo začudeni pa smo, da se ga ni udeležil niti en član smučarskega društva Domžale kljub temu, da jih je bilo prijavljenih 7 in da ima prav to društvo velike potrebe po takem kadru. Tema za izpit je obsegala klasične discipline, teke in alpske discipline, smuk, slalom in

veleslalom. Izpite so položili vsi kandidati, med katerimi je bila tudi ena ženska in sicer Tončka Kokalj iz Ihana.

Predavatelj je bil mednarodni sodnik FIS-A Svetozar Guček.

Vsi, ki so pred komisijo uspešno položili izpite za omenjene discipline, bodo nadaljevali II. del izpitov jeseni in sicer za pridobitev kvalifikacije za sodnike za skoke.

Z novimi sodniškimi kadri so tako društva kakor občinska zveza pridobili za zimski šport kader, ki ga je do sedaj v občini močno primanjkovalo.

Slikar Franc Jelovšek

Ob obletnici smrti največjega slovenskega baročnega slikarja, mengeškega rojaka Franca Jelovška je prav, da naš list posveti nekaj besed pomenu slikarja za slovensko slikarsko umetnost.

O slikarjevem življenju vemo pravzaprav malo. Rodil se je 4. oktobra 1700 v Mengšu kot drugi otrok tamkajšnjega cerkovnika in organista Andreja Jelovška. O njegovi mladosti in slikarskem izobraževanju ne vemo nič določenega. V poročni knjigi stolne župnije v Ljubljani beremo, da se je Franc Jelovšek 11. aprila 1723 v ljubljanski stolnici poročil v Marijo Vidmayer. Za pričo mu je bil tiste čase cenjeni in priznani slikar Joannes Michael Rainbalt. Iz tega podatka sklepamo, da je naš slikar preživel svoja mladostna leta v Ljubljani, kjer se je po vsej verjetnosti učil slikarstva pri omenjenem Rainbaltu, nekoliko morda tudi pri Juliju Quagliu, ki je tiste čase kot znamenit italijanski freskant delal v Ljubljani pri poslikovanju stolnice (1703–6, 1720–1723). Že Jelovškova mladostna dela kažejo, da se je zgledoval pri italijanskih barokistih. Kmalu po poroki se je Jelovšek umaknil iz Ljubljane v Mengeš, kjer sta se mu rodili obe hčerki, in sicer 1724 Marija Ana, 1727 pa Jožefa Katarina. Pravi razlog, zakaj se je umaknil iz Ljubljane v svoj rojstni kraj, ni znan. Morda je vladala v Ljubljani prehoda konkurenca med tamkajšnjimi slikarji, pa je Jelovšek mislil, da bo na deželi bolj uspel. Med bivanjem v rojstnem kraju je verjetno za dalj časa odpoval v Italijo zaradi nadaljnjega slikarskega izpopolnjevanja, mogoče pri Quagliu v njegovi laiški slikarski šoli. To sklepamo iz tega, ker je vidna razlika med mladostnimi Jelovškovimi deli in deli iz njegove zrelejšje dobe (visek so Jelovškove freske v cerkvi sv. Petra v Ljubljani iz leta 1731–1734), ki se po kvaliteti že lahko merijo z deli priznanih italijanskih baročnih mojstrov. L. 1729 se je Jelovšek iz Mengša spet preselil v Ljubljano, kjer se mu je konec novembra tega leta rodil sin Kristof Andrej, naslednik očetove slikarske delavnice. L. 1730 je Franc Jelovšek postal ljubljanski meščan. Poslej je mirno in v dobrih gmotnih razmerah živel v Ljubljani do svoje smrti. V Rožni ulici je postal lastnik dveh hiš: prvo je kupil l. 1740, drugo pa l. 1756. L. 1749 mu je umrla prva žena, še isto leto se je znova poročil, in sicer z vdovo kiparja Jakoba Gabra. Umrl je 31. maja

1764 v Ljubljani. Takšen je zunanji okvir Jelovškovega življenja, ki ga je pa dopolnjeval s svojim obsežnim slikarskim delom.

Jelovšek je bil predvsem slikar fresk (slik na svež omet), največji slovenski freskant. Le prav neznatno je število njegovih oljnatih podob (najbolj znana je oltarna podoba sv. Družine v cerkvi sv. Petra v Ljubljani). Nemogoče je v pričujočem kratkem članku zajeti in opisati vse njegovo delo. Delal je več na podeželju (dve tretjini naročil) kot pa v Ljubljani (le ena tretjina naročil). V njegovem delu zaznamujemo dva ustvarjalna viška: največji razcvet je njegov umetnostni talent dosegel v freskah cerkve sv. Petra v Ljubljani, kjer je v letih 1731 do 1734 poslikal kupolo, obok srednje ladje in oboka nad glavnim oltarjem; s tremi freskami se je pridružil umetnostnemu merilu, ki je bilo tedaj merodajno tudi v sorodnih deželah, zlasti v Italiji. K temu ustvarjalnemu višku moramo prištevati še freske v grajski kapeli Codellijeve graščine v Ljubljani, ki jih je prav tako dovršil leta 1734. Drugi višek Jelovškovega ustvarjanja pomeni poslikanje cerkve Matere božje na Sladki gori na Stajerskem leta 1733. Tu je poslikal prezbitersko kupolo, obočni pas ob slavaloku, ladijsko kupolo in oboka severne in južne kapele, dva obočna pasova nad pevskim korom, korovsko balustrado, korov obok in deloma zakristijski ter oratorijski strop.

Izmed večjih Jelovškovih del naj omenimo le še poslikanje cerkve na Zalah v Kamniku, na Zalostni gori pri Mokronogu, v Kamniku, v Lescah, v Nevljah pri Kamniku, v Celju, v Stepanji vasi pri Ljubljani, v Senčurju pri Kranju, na Skaručni, freske v samostanski cerkvi v Kostanjevici na Dolenjskem, v diskalceatskem samostanu in cerkvi v Ljubljani, v gradu Goričane in loretski kapeli v Nazarijih.

In končno nas seveda zanima, kaj je Jelovšek kot naš rojak ustvaril na območju današnje domžalske občine oziroma kaj smo mi podedovali iz njegove umetniške zakladnice. Prav na našem območju lahko zasledujemo njegov umetniški razvoj od prvih mladostnih del preko moške dobe do poslednje njegove večje ustvaritve (freske v Grobljah). Leta 1725 je s freskami poslikal gosposko sobo v gradu Zalog pri Moravčah (grad je bil v zadnji vojni uničen) in kapelico gradu Tuštanj (ta je še ohranjena). Način kompozicije, pojmovanje prostora, obdelava teles in pa predvsem kolorit so še očitno v stadiju prvega razvoja. Leta 1740 je ob barokiziranju župne cerkve v Mengšu — po vseh znakih sodeč — Jelovšek naslikal veliki oltar preko vse vzhodne prezbiterske stene. Ta freska je bila ob poznejši predelavi oltarja uničena. Leta 1745 je s freskami okrasil pet prostorov v gradu Jabljah pri Trzinu, in sicer knjižnico, drugo sobo v jugovzhodnem traktu, tretjo sobo, »kitajsko sobo« s prizori iz kitajskega življenja, jedilnico z imitacijami gobelinov. To je bilo po mladostni dobi (freske v gostilni »Pri vitezu« v Ljubljani) prvo večje profano naročilo, kajti vsebina fresk v Jabljah ni nabožna, marveč prikazuje prizore iz posvetnega življenja. Leta 1761 je končal svoje zadnje večje delo, namreč freske v cerkvi v Grobljah. Poslikal je prezbitersko kupolo, ladijsko kupolo, oboka zahodne in vzhodne kapele, obočne pasove in stene na koru.

Od Jelovška imamo ohranjen tudi njegov avtoportret, ki nam kaže njegovo zunanjo podobo. Upodobil se je dvakrat: na balustradi kora cerkve na Sladki gori

(1753) in na kupolni freski v Grobljah (1761). Nekateri menijo, da predstavlja njegov avtoportret tudi podoba slepca na Skaručni. Avtoportnetov drugih naših baročnih slikarjev nimamo.

Vsebina Jelovškovih fresk je predvsem nabožna (svetopisemski prizori in prizori iz življenja svetnikov), kar je razumljivo, saj je največ naročil dobival za cerkve. Prav na teh freskah je pokazal tudi svoje največje mojstrstvo. Toda zlasti v zadnjem obdobju kaže slikar nekakšno naturalistično nagnjenje tudi v teh freskah. Osebe so se z oblakov in iz svoje nadzemske veličastnosti preselile na zemljo. Značilna je zanj tudi barvna živahnost. V grobljskih freskah pa se že odpevuje doslednemu iluzionizmu. Težišče figuralne kompozicije se prenese na rob okvira slikarske arhitekture, gibanje se umiri. Poleg fresk nabožne vsebine pa je Jelovšek vendarle upodabljal tudi prizore iz posvetnega življenja: freske v gradu Goričane zajemajo prizore iz antične zgodovine, v gradu Jabljah gledamo galantne plemiške figure (npr. slika plemiške vrtnice zabave), pa tudi osebe iz vsakdanjega življenja (debelušna ženska, ribič ob vodi deklet v sodobni noši), vse pa živi v realni pokrajini.

Z izrazom »barok« označujemo umetnost 17. in 18. stoletja. Ta umetniška struja se je razvila najprej v Italiji (že konec 16. stol.), nato pa se je razširila po vsej Evropi in svoj največji razmah doživljala zlasti v Španiji in na Nizozemskem. Za baročno umetnost so značilne razgibane oblike, slikovita obdelava, živahne linije, obilica okrasov, razkošje in bogastvo gradiva, prizadevanje po učinkovitosti in ustvaritvi celotnostne umetnine, ki naj povezuje arhitekturo s kiparstvom in slikarstvom v celoti. Za stensko slikarstvo (freske) v dobi baroka je bilo zlasti značilno tako imenovano iluzionistično slikarstvo, ki je odpiralo skozi arhitekturno zaključene oboke navidezne poglede v nebo in je resnični arhitekturi dodajalo še naslikano arhitekturo do vrtočavih višin, kjer so se nato v oblakih in močni sončni svetlobi godili razni prizori z množicami figur. Takšen način slikanja želi zbuditi gledalcu vtis, iluzijo nadzemske prostornosti.

Smer iluzionističnemu slikarstvu pri nas je nakazal severni Italijan Julij Quaglio s svojim delom v ljubljanski stolnici, od domačinov pa mu je zlasti uspešno sledil Franc Jelovšek. Za Jelovškom so ta način krašenja stropov prevzeli še drugi domači umetniki (npr. še Layer); baročni iluzionizem je odmrll šele sredi 19. stoletja z Matevžem Langusom.

Da je baročna umetnost pri nas dokončno zmagała, je zasloga Academiae operatorum (prvo znanstveno društvo v Ljubljani, delovalo od 1693 do 1725). Njen nastop in uveljavljanje njenega baročnega umetnostnega nazora pomeni prelomnico v umetnostnem razvoju slovenskih dežel. Skoraj do konca 17. stol. se je pri nas še uveljavljal umetnostni vpliv s severa. Toda ljubljansko umetnostno središče se je začelo postopno, pač vzporedno z naraščanjem splošnih italijanskih vplivov v kulturnem življenju opirati na Benetke. V Gradcu, ki je umetnostno vplival na slovensko Stajersko, je v zadnjih desetletjih 17. stoletja tudi prodrła baročna umetnost, delno pod italijanskimi, deloma pa pod iznonskimi in nizozemskimi vplivi. Tako sta se srečali na Slovenskem ob prelomu 17. in 18. stoletja dve smeri baročne umetnosti: ljubljanska, ki je zrastle ob neposredni opori italijanske umetnosti, in graška, ki je nastala ob razvoju baroka v Srednji Evropi. Vendar je ljubljansko umetnostno središče postalo odločilno za

Strelci so zborovali

Občinski strelski odbor Domžale je imel v nedeljo 13. februarja svoj redni letni občni zbor. Tovariš Jože PEČE, dosedanji predsednik je zbranim strelcem (drugih gostov ni bilo) podal skrbno pripravljeno poročilo in pri tem nanizal uspehe in neprisilike, s katerimi so se strelci srečevali v preteklosti. Uspešni so bili predvsem v organiziranih nastopih in na tekmovanjih, težave pa imajo s prostorom, kjer stelajo ter upadanjem števila članstva.

V kritični razpravi, ki je sledila poročilu predsednika in orožarja, so razpravljali o vseh perečih vprašanih strelskega športa. Naglasili so, da bodo poiskali vse možnosti, da bi lahko vadili v streljanju v Induplati Jarše, kjer je ta šport najbolj razvit.

Precej ostrih, toda zlonamer-nih besed, so izmenjali pri raz-členjevanju odnosa med občinsko zvezo za telesno kulturo in občinskim strelskim odborom. Videti je, da OBZTK doslej ni pravilno cenila dela strelcev niti se ni poglobila v problematiko te dejavnosti. Sekretar OBZTK je na občnem zboru strelcem zagotovil, da bo sode-lovanje v prihodnje boljše. Od-boru, katerega so kasneje izvo-lili, so določili za nalogo, da uredi vsa ta vprašanja in da stremi za množičnostjo, ki je sedaj ni.

Ob vprašanju sredstev, ki naj omogočijo nemoteno delo, je pri-pomnil Janez Pleško, da se v domžalski občini le-ta kanali-za vedno le za tisto športno panogo, ki je najbolj popular-na. Tako so bila sredstva za šport potrošena za nogomet, po-tem dalj časa za košarko. Niti

nogomet niti košarka pa z do-deljenimi sredstvi nista uspela dvigniti kvalitete. Strelci pa so skoro brez denarne pomoči tek-movali in zmagovali. Enajst strelcev iz Domžal je prejelo naziv odličnega strelca in pre-ko dvajset naziv dobrega strel-ca. Pokali in diplome, ki kra-sijo strelšče v Induplati, pa zgovorno pripovedujejo o osta-lem.

V nadaljnji diskusiji, v kate-ri sta se med drugimi ogasila tudi Dimitrij Delitič in Drago Korošec, so navzoči obljubili, da bodo sodelovali po svojih močeh in tako pripomogli, da bo strelski šport v Domžalah dobil tisto mesto, ki mu po kva-liteti in dosedanjih uspehih gre.

Na občnem zboru sprejeti sklepi zagotavljajo dobro delo. Vse pa kljub temu ni odvisno od strelcev, ampak tudi od dru-gih, ki bodo morali izreči svoje mnenje in odločitev, ko bo go-vora o novem strelšču za stre-ljanje z malokalibrsko puško v Domžalah (sedanje v Indu-plati v Jaršah je za 4 m pre-kratko), kakor tudi o delitvi prostora, kjer bodo lahko vadili streljanje z zračno puško. Tudi tokrat je nekdo predlagal, da bi lahko streljali v »najdražjem skladišču Evrope«, ki se vsem v posmeh bohotti sredi Domžal.

Sto članov strelske družine Domžale je bilo s sprejetimi sklepi zadovoljno. Želeli pa so, da bi o strelcih več zvedela tudi javnost, kar bi v mnogo-čem pripomoglo k množičnosti in uveljavitvi strelstva pri ti-stih, ki v Domžalah delijo de-narna sredstva za pospeševanje športa, kamor sodi tudi strel-stvo, kot šport in rekreacija.

Otmär Lipovšek

Prevojci v Beogradu

Malo je znanega o težkoatlet-skem klubu s Prevoj, pa vendar se je ta že uveljavil ter povzpel na visoko in zavirljivo raven. Če bi vprašal marsikaterega športnika v naši občini, če ve za TAK Prevoje, bi verjetno dobil negativen odgovor. Precej drugačen odgovor pa bi dobil o tem klubu v Indiji pri Beogra-du. Prebivalci in športniki tega kraja bi povedali, da so Prevoj-ci dobri dvigalci uteži in vzor-ni športniki.

Prav v tem kraju na tekmo-vanju: IZBIRAMO MLADO REPREZENTANCO v konku-renci najmočnejših mladincev iz vse države, sta prvič startala tudi dva člana tega mladega kluba in sicer Milan Kosmatin (18 let) in Marjan Kveder (16 let) in dosegla zelo vidne rezul-tate. Kosmatin je v lahko teži kategoriji dvignil 270 kg (105, 85, 80) in osvojil četrto mesto, Kveder pa v peresno lahki ka-tegoriji 165 kg (70, 50, 54), kar mu je prav tako prineslo četr-to mesto. Ta uspeh predstavlja za mladi klub v zveznem me-riilu visoko priznanje. Prvič v zgodovini Prevoja so se uvelja-vili mladi dvigalci uteži in to v zveznem merilu!

Od kod ta uspeh, boste vpra-šali.

Povemo, da ta klub obstaja komaj dve leti in da v klubu še nimajo urejenih razmer. Ta šport ni atraktivni šport, temveč šport krepkih mišic in železne volje. Ti športniki so bili do se-daj neopaženi, vendar vadijo vsak večer na napornih trenin-gih, za katere ve le malokdo, imajo pa veliko volje in lju-bezni do dvigalnega športa. O finančnih sredstvih skoro ni govora, manjka razumevanja

starejših in podpore s strani ob-činskih forumov. Imajo pa velik kapital, to je dobra volja in lju-bezen do tega športa.

Glede na prizadevanje in do-sežene uspehe pričakujemo v bodoče več podpore široke jav-nosti, da bodo lahko dosegli še vidnejše uspehe in da bo ta šport dobil čim več pristašev.

»Če nas bo OZTK, ki nam je omogočila udeležbo na tem tek-movanju, še naprej razumela in tudi podprla, se bomo še bolj potrudili in z neumornim de-lom dosegali še večje uspehe,« so zagotovili ti skromni šport-niki s Prevoj.

Alojzij Dolenc

Planinsko predavanje

Planinsko društvo Domžale je priredilo 15. februarja predava-nje »Doživljal sem gorski svet.« Predaval je Marjan Keršič-Belač, ki je po poklicu kipar. 20 let že hodi v gore in slika vse, kar je lepega. Zato je pokazal in umetniško opisal 200 barvnih diapozitivov. Videli smo krasne posnetke, vzhajajočega in zaha-jajočega sonca, gorske vrhove v celotnem spektru barv, čudovi-to gorsko cvetje ter gorski svet od pomladi do jeseni, od jutra do večera.

Na programu je bil tudi krat-ki barvni film »Po triglavskih poteh«, namesto tega pa smo gledali »Vzpon«, ker je bil film zamenjan.

Udeležba je bila dobra, želeli pa bi si še večje.

Na naslednjem predavanju bodo govorili naši Himalajci.

Grobeljska cerkev z Jelovškovimi freska-mi iz leta 1761

skoraj vse slovensko ozemlje od Furlan-ske nižine do Lemberga in Rogatca.

Po zmagi baročne smeri je Ljubljana začela značilno spreminjati svoj vnanji videz. Gotske zgradbe so se umikale no-vim baročnim stavbam. To velja za cer-kve (nova stolnica, nunska cerkev in dru-gre cerkve v Ljubljani) kakor tudi za me-ščanske hiše. Nova smer v gradnji se je udomačila tudi na podeželju ne le pri no-vih cerkvenih stavbah, marveč so hiteli barokizirati tudi prejšnje gotske cerkve. Za nove baročne cerkve so z zunanje stra-ni značilna razčlenjena baročna pročelja in kupole, v notranjosti pa enoten vtis zgradbe, slikarije in opreme.

Barok se je tako priljubil preprostim ljudem, da se je vzdržal še daleč v 19. stoletju. Okus preprostega človeka je do-mala še danes umerjen po njegovem le-potnem idealu. Z barokom smo Slovenci kot celota našli doslej najtesnejši stik z likovno umetnostjo. Z njim se je naš člo-vek srečaval v mestih, ob mogočnih cer-kvah in palačah, pa tudi na podeželju ob skromnih vaških cerkvicah, ob polj-skih kapelicah, ob gradovih in celo ob freskah na stenah mogočnejših kmeč-kih poslopij, kamor so si jih dali nasli-kati premožnejši kmetje. Vse do baroč-

ne dobe so k nam zahajali pretežno tuji slikarji. Sele v baroku se pravzaprav rodi domača, slovenska likovna umetnost. Po-javijo se prvi veliki slovenski slikarji in med njimi je gotovo največji naš rojak Franc Jelovšek. Res se je šolal ob itali-janskih slikarskih mojstrih, toda bil je dovolj močna umetniška osebnost, da ni postal le posnemalec italijanske umetno-sti, temveč da je dal svojemu delu pečat samostojnega in izvirnega umetniškega ustvarjanja. Z barokom je slovensko ozemlje umetnostno samostojno zaživelo in nemajhen delež pri tem pripada prav našemu Jelovšku. Naša obveznost do nje-ga pa naj bi bila, da poskrbimo za ohr-a-nitev njegovih fresk v Grobljah in da mu v rojstnem kraju vzdamo spominsko ploščo.

Širite
naše glasilo!

5 minut z inž. Martinom Podlipnikom

Še nekaj tednov in boj za točke v nogometu se bo spet vnel. Da bi izvedel kaj več o situaciji v našem nogometu pred spomladanskim delom prvenstva, sem prosil enega najmlajših zveznih sodnikov — inž. Martina Podlipnika za razgovor. Rad se je odzval vabilu.

Vpr.: Danes si eden najmlajših, če že ne najmlajši, izmed vseh zveznih sodnikov. Kako ti je uspelo, da si se tako hitro prebil od podzveznega v rang zveznih sodnikov?

Odg.: V letu 1958 sem napravil izpit za podzveznega sodnika. Dve leti kasneje sem bil že republiški sodnik, leta 1963 pa sem imel teoretični del zveznega izpita že za sabo. Da sem že tako mlad prišel do naslova zveznega sodnika, se imam zahvaliti tudi starejši generaciji slovenskih sodnikov (Macoratti-ju, Červu in drugim), ki so mi z nasveti in bogatimi izkušnjami pomagali.

Vpr.: Prav gotovo ni lahek posel, deliti pravico na nogometnih igriščih. Kaj ti je do slej povzročalo največ težav?

Odg.: Večina gledalcev ni objektivna. Gledalci dojemajo dogodke na igrišču preveč čustveno, prizadeto, da bi mogli stvar presojati objektivno.

Drugo, kar me tudi zelo moti, je računarstvo, ki ga v veliki meri opažamo na zveznih tekmah in ki se v zadnjem času pojavlja tudi že v republiški konkurenci. Velike težave pa sem imel tudi z mladostjo. Že v republiški konkurenci si pri teh letih ne moreš ustvariti po-

trebne avtoritete. V zvezni konkurenci pa je to še dosti težje.

Vpr.: Pravijo, da sodniška organizacija ni zdrava...

Odg.: Najtežje je biti sodnik. Vsak odpusti, če pogreši igralec. Če pa pogreši sodnik, pravijo, da ni pošten. Jasno nam mora biti, da je tudi sodnik človek in da lahko tudi on naredi napako.

Vpr.: Vsa nogometna organizacija je danes v krizi. Kje je po tvojem izhod iz nje?

Odg.: Točno bi morali precizirati status igralcev (profesionalizem, amaterstvo). Od igralcev bi lahko zahtevali bolj športen režim življenja, z denarnimi sankcijami pa bi tudi kmalu vzpostavili red in disciplino. Prepričan pa sem, da glede profesionalizma ali amaterizma kompromis ni mogoč.

Vpr.: Kaj sodiš o nogometu v Domžalah?

Odg.: Na nogometnem področju delujejo Domžale še vedno preveč razdrobljeno. Akcija, da bi se najboljši združili v enoten klub, še vedno ni dovolj močna in kompletna. Doker ne bo prišlo do združitve, tudi perspektive nogometa v Domžalah niso posebno rožnate.

Vpr.: Koliko časa boš še delil pravico s piščalko?

Odg.: Če se bo stanje v nogometu izboljšalo, bom v svojem hobiju še vztrajal. Če pa se bodo pojavi, ki so zajeli naš nogomet, nadaljevali tudi v prihodnosti, bo tudi ljudi v črnem na naših igriščih vse manj.

Inž. Podlipniku sem ob koncu razgovora zaželel, da bi še dolgo piskal svojo posebno pesem s piščalko.

M. B.

Novi prvak MIRKO ČOKAN

MLADINSKI aktiv Lukovica je 6. II. 1966 v prostorih Osnovne šole na Brdu organiziral krajevno prvenstvo Lukovice v namiznem tenisu za člane.

Na prvenstvu se je zbralo dvanajst igralcev, od katerih jih je v finalu igralo šest. Finalni turnir je bil izredno napet in borben. V medsebojnih dvobojih je Mirko Čokan premagal vse nasprotnike in brez poraza osvojil prvo mesto in s tem postal prvak Lukovice v namiznem tenisu za leto 1966.

Nekaj rezultatov:

Čokan M. : Grad 2 : 1 (22 : 20, 15 : 21, 21 : 16)

Čokan J. : Grad 2 : 1 (15 : 21, 21 : 14, 21 : 13)

Čokan M. : Čokan J. 2 : 0 (21 : 18, 21 : 19)

Čokan M. : Cerar S. 2 : 1 (20 : 22, 21 : 16, 21 : 11)

Prvenstvo je v vseh pogledih uspelo, organizacija je bila odlična, prvi trije so prejeli spominske diplome.

Viktor Hribar

BODO PROPADLI?

Mnogim je znano, da je v domžalskem športnem parku že

lepo število športnih objektov. Malokdo pa ve, da nekateri izmed teh objektov propadajo, ker ni človeka, da bi skrbel zanje in jih vzdrževal.

Nogometno igrišče in atletska steza okrog njega sta v zanamarnem stanju, lesena ograja pa je na več mestih polomljena.

Pred nekaj leti je bilo v Domžalah zgrajeno asfaltno košarkarsko igrišče. V zadnjem času so neznan zlikovec poškodovali lesene table, ukrivili obroče in pri električni napeljavi povzročili več okvar.

Prav bi bilo, da bi odgovorni omogočili pristop k športnim objektom samo tistim, ki na športnih igriščih ne bodo počenjali razdejanja.

Sprašujemo se tudi, kaj je z Zavodom za vzdrževanje športnega parka v Domžalah?

M. B.

Tečaja za teke, ki ga je organiziral SK Ihan za ihanske pionirje, se je udeležilo 18 pionirjev in šest pionirk. Vodila sta ga starejša tekmovalca Zvone Slovnik in Jože Majcen.

SZS je povabila tri pionirje SK Ihan v planiško šolo skakanja na Mostecu v Ljubljani. Solo bo vodil profesor Ivo Cernivec.

Narava vabi

Zveza tabornikov občine Domžale obvešča vse svoje člane in prijatelje prirode, da bo v letošnjem letu organizirala dve taborjenji:

prvi bo tabor na Fruški gori, kjer bo četrti zlet jugoslovanskih tabornikov v času od 2. do 12. julija,

drugi tabor pa bo v Bohinju od 1. do 15. avgusta.

Taborjenje na Fruški gori bo stalo 10.000 do 12.000 S din, taborjenje v Bohinju pa 9000 S din.

Prijave za taborjenje na Fruški gori pošljite najkasneje do 5. aprila 1966, za Bohinjsko pa do 31. maja 1966 na naslov:

IZVRŠNI ODBOR Zveze tabornikov občine Domžale.

Ce bo za taborjenje v Bohinju preveliko število prijav, bomo organizirali še eno izmeno in to v času od 15. do 31. julija.

Zveza tabornikov občine Domžale

POPRAVEK!

V časopisu »Sportske novosti« je bilo dne 10. februarja 1966 objavljeno, da je bil glavni organizator odprtega prvenstva v smučarskih skokih v Ihanu dne 6. februarja 1966 občinska zveza za tel. kulturo Domžale in da gredo vse zasluge njenemu sekretarju tovarišu Brumnju.

Naš upravni odbor zanika te vesti, ker ni imela niti občinska zveza za telesno kulturo, še manj pa sekretar Kruno Brumen kakršnekoli zasluge pri tej akciji. Vso organizacijo je smučarski klub Ihan izvedel sam s svojimi poštvovalnimi člani, ki so celo sneg nanosili s koši na skakalnico, za kar jim gre vsa pohvala!

Upravni odbor SK Ihan

Športni drobci

Komisija za zimski šport pri Svetu za telesno kulturo občine Domžale je organizirala štiridnevni tečaj za smučarske sodnike. Tečaja se je udeležilo 14 tečajnikov iz Ihana, Homca in Mengša. Ker primanjkuje smučarskih sodnikov tudi za skoke, namerava prireditelj organizirati tak tečaj tudi jeseni.

Priprav državne reprezentance v smučarskih tekih v Val d'Aosti se je udeležil član SK Ihan Bogdan Slovnik. Organizirano je bilo tudi tekmovanje, ki se ga je udeležilo 84 tekmovalcev iz vseh srednjeevropskih držav. Slovnik je v tej hudi mednarodni konkurenci zasedel zelo dobro 34. mesto. Trener državne reprezentance Janez Pavčič je o Slovniku izjavil, da se mu

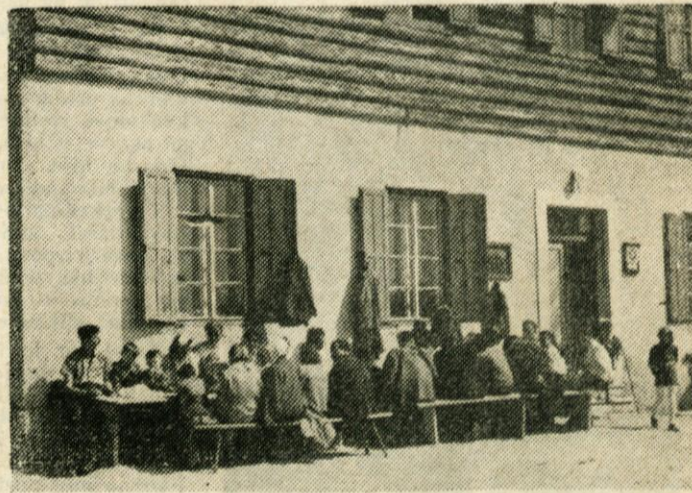
glede na njegovo mladost odpirajo še lepe perspektive.

Še nekaj dni in začelo se bo tudi nogometno prvenstvo. Nogometaši NK Domžale, ki se pripravljajo na prvenstvo pod vodstvom trenerja Hočevarja, so odigrali tudi že nekaj prijateljskih tekem.

Rezultati: Domžale : Kamnik 1 : 3, Kamnik : Domžale 4 : 1, Slavija (Vevče) : Domžale 3 : 3.

Dva tekmovalca SK Ihan — Zvone Slovnik in Jože Kovič sta bila izbrana v slovensko reprezentanco za »Igmanski marš«. Poleg njiju sta v reprezentanci Slovenije na 30 km tekla še Erjavec in Kerštajn. Kot je znano, je reprezentanca Slovenije zasedla prvo mesto.

M. B.

Domžalsko Planinsko društvo prireja v letošnji sezoni zanimiva predavanja v kino dvorani v Domžalah, poleg tega pa organizira tudi izlete v naravo k priljubljenim izletniškim točkam. Prispevek tega društva k popularizaciji izletniškega turizma in rekreacije je pomemben. Posebno mladino vabi društvo v svoje vrste!